

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยาน บุคคลในคดีอาญา

ปัญหาความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญานั้น ประกอบด้วยปัญหาองค์ประกอบความผิดที่ไม่บัญญัติรายละเอียดจำแนกความร้ายแรงของความผิด และปัญหาการกำหนดโทษโดยไม่แบ่งความร้ายแรงของคดีอาญา ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายตาม มาตรา 170 โดยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ และความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญาก่อน ตามรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การลงโทษ และความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำ ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา

1.1 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

วัตถุประสงค์ของการลงโทษมีความจำเป็นจะต้องใช้การวิเคราะห์ว่าจะลงโทษ เพื่อจุดประสงค์อะไร โดยจะต้องคำนึงถึงอัตราโทษที่เหมาะสมกับความผิดนั้น ๆ ด้วย ในบทนี้ เป็นการศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ พยานบุคคลที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลว่าใช้ วัตถุประสงค์ประเภทใดในการลงโทษ และมีความเหมาะสม เพียงไร

โดยจะกล่าวถึงทฤษฎีในการลงโทษที่สำคัญก่อน ที่ท่านศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้เคยอธิบายไว้มีอยู่ 2 ทฤษฎีด้วยกัน คือ

1. ทฤษฎีเด็ดขาด (Absolute Theory)
2. ทฤษฎีสัมพัทธ์ (Relative Theory)

1. ทฤษฎีเด็ดขาด

ทฤษฎีเด็ดขาดนั้น หมายถึงทฤษฎีที่อ้างว่าเป็นทฤษฎีที่ถูกต้อง โดยไม่คำนึง ถึงกาลเทศะหรือพฤติการณ์แวดล้อมใด ๆ ทั้งสิ้น กล่าวคือเป็นทฤษฎีที่ยืนยันตนเองว่าถูกต้อง ไม่

ว่าจะนำไปใช้ในสถานที่ใดเมื่อใด หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นทฤษฎีที่ใช้ได้เสมอไป และใช้ได้ตลอดไป

ในส่วนของเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ทฤษฎีเด็ดขาดถือว่า การที่กฎหมายอาญาบัญญัติให้ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น ก็เพราะเหตุที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอย่าง เดี่ยว กล่าวคือจะต้องมีการลงโทษเพื่อให้มีการตอบแทนแก่คนที่ถูกต้องต่อผู้กระทำความผิด ผู้ที่มีความเห็นเช่นนี้ที่สำคัญ เช่น คันท (Kant) เห็นว่า โทษเป็นสิ่งจำเป็นในทางความหมายรู้สึกผิดชอบ โทษเป็นการตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้าย ความเห็นของคันทจะเห็นได้จาก ตัวอย่างของคันทดังต่อไปนี้ ในเกาะ ๆ หนึ่งมีเหตุการณ์เกิดขึ้นซึ่งทำให้พลเมืองในเกาะนี้ทุกคนจำเป็นต้องสละเกาะนั้น ปัญหาที่ว่า ถ้ามีนักโทษที่จะต้องถูกประหารชีวิตอยู่ในเกาะนั้นคนหนึ่ง จะต้องประหารชีวิตนักโทษนั้นก่อนที่ชาวเกาะจะสละทิ้งเกาะนั้นหรือไม่ ความจริงถ้าฝูงชนจะปล่อยให้ นักโทษที่จะต้องถูกประหารชีวิตอยู่ในเกาะนั้นต่อไป นักโทษนั้นก็จะเป็นภัยอันตรายต่อชาวเกาะ แต่อย่างไร เพราะชาวเกาะจะสละทิ้งเกาะนั้นอยู่แล้ว แต่กระนั้นคันทก็ยังเห็นว่า ชาวเกาะจะต้องดำเนินการประหารชีวิตนักโทษที่จะต้องถูกประหารชีวิตนั้นเสียก่อนที่จะออกจากเกาะ ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรม คันทเห็นว่าถ้าชาวเกาะจะไม่ประหารชีวิตนักโทษนั้นแล้ว ก็เท่ากับยังไม่ได้ตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้ายไปแล้ว ส่วนความเห็นของเฮเกิล (Hegel) เห็นว่า การกระทำความผิดอาญาเป็นการปฏิเสธกฎหมาย ฉะนั้น จึงเป็นความจำเป็นจะต้องตอบแทนต่อผู้ปฏิเสธกฎหมายด้วยการลงโทษ และความเห็นของสตาล (Stahl) ผู้ซึ่งนับถือศาสนาโดยเคร่งครัด และโดยเหตุนี้จึงเห็นว่า วัตถุประสงค์ของการลงโทษก็คือ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับของพระเจ้า

ตามที่ทฤษฎีเด็ดขาดมีความเห็นว่า การลงโทษมีจุดประสงค์ที่จะตอบแทนแก่คนที่ผู้กระทำความผิดนั้น บางท่านยังเห็นว่าการตอบแทนแก่คนเป็นสิ่งล่วงพ้นสมัย แต่ความจริง ในทางจิตวิทยาเป็นวิสัยของมนุษย์ที่ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ราษฎรย่อมจะโกรธแค้นและประสงค์จะให้รัฐทำโทษ ถ้ารัฐไม่ทำโทษเสียเลยหรือลงโทษแต่เบา ๆ ราษฎรย่อมจะไม่พอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสียหายหรือญาติมิตรของผู้เสียหายซึ่งไม่พอใจอาจลงมือแก่คนเสียเอง ซึ่งเท่ากับกระทำความผิดนั่นเอง ในสหรัฐอเมริกาเคยมีตัวอย่างที่ฝูงชนยื้อแย่งผู้กระทำความผิดเสียเองหรือลงโทษแต่เพียงเล็กน้อยย่อมจะทำให้เกิดความระส่ำระสายในหมู่ราษฎร และทำให้ราษฎรขาดความไว้วางใจในกฎหมาย ทั้งจะทำให้ราษฎรอื่น ๆ เอาเยี่ยงอย่างโดยกระทำความผิดอย่างเดียวกัน

ในทางปฏิบัติถ้าจะนำทฤษฎีเด็ดขาดมาใช้แล้ว ก็จะต้องลงโทษให้เป็นการตอบแทนแก่คนการกระทำผิด ซึ่งหมายความว่า จะต้องลงโทษให้ได้ส่วนสัดส่วนกับผลร้ายที่เกิดจากการกระทำความผิด กล่าวคือ ถ้าก่อให้เกิดผลร้ายแรงมาก ก็ต้องลงโทษหนักมาก ความคิดที่จะให้การลงโทษเป็นการตอบแทนแก่คนนั้นมีอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

การประมาทอันเดียวกัน ผู้กระทำอาจได้รับโทษหนักหรือเบาแล้วแต่ผลแห่งการกระทำความคิด กล่าวคือ ถ้าทำให้เขาถึงตายลงโทษแรง ถ้าทำให้เขาได้รับอันตรายสาหัสลงโทษเบาลงมา แต่ถ้าทำให้เขาได้รับอันตรายแก่กายหรือใจโดยประมาทก็เป็นความผิดลหุโทษเท่านั้น ซึ่งเป็นการตอบแทนแก่แก่นการกระทำความคิดโดยแท้ (เพราะถ้าคำนึงถึงในแง่ความชั่วของผู้กระทำความคิดแล้ว ควรจะลงโทษหนักหรือเบาแล้วแต่ว่าผู้กระทำประมาทมากประมาทน้อย)

2. ทฤษฎีสัมพัทธ์

ทฤษฎีสัมพัทธ์นี้ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ไม่เด็ดขาด ทฤษฎีย่อมถูกต้องต่อเมื่อคำนึงถึงกาลเทศะและพฤติกรรมแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ถ้าเราอยู่ในที่มีมืดพอออกมาที่ห้องที่มีแสงสว่าง เราก็รู้สึกสว่าง เพราะเราอยู่ในที่มีมืดมาก่อน แต่ถ้าเราอยู่ในที่กลางแจ้งมาก่อนเราเข้ามาอยู่ที่ห้องที่มีแสงสว่าง ๆ เราก็ว่าห้องนั้นมีมืด ซึ่งก็ถูกทั้งสองอย่าง เพราะกาลเทศะและพฤติกรรมแวดล้อมทำให้เรารู้สึกไปเช่นนั้น คือเราเห็นว่ามืดเมื่อเราเปรียบเทียบกับความสว่างก่อนหน้านั้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ทฤษฎีสัมพัทธ์ไม่ได้พิจารณาในแง่การกระทำความคิด แต่ได้พิจารณาในแง่ที่ว่าควรจะลงโทษอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ และโดยเหตุนี้การลงโทษจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้กระทำความคิดกับเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ โทษนั้นควรจะมีผลเป็นการกระทำให้ผู้กระทำความคิดหวาดกลัว ทำให้ผู้กระทำความคิดกลับตนเป็นคนดีหรือทำให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความคิด ทั้งนี้เพื่อป้องกันขัดขวางมิให้มีการกระทำความคิดเกิดขึ้นอีก การที่จะป้องกันขัดขวางมิให้กระทำความคิดเกิดขึ้นอีกนั้นมีอยู่สองประการ กล่าวคือ

ก. ป้องกันทั่วไป กล่าวคือ การลงโทษต้องเป็นการป้องกันมิให้บุคคลทุกคนกระทำความคิด ทั้งนี้หมายความว่า จะต้องลงโทษเพื่อให้บุคคลทุกๆ คนหวาดกลัวไม่กล้ากระทำความคิดอย่างเดียวกันขึ้นอีก หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะต้องลงโทษผู้กระทำความคิดเพื่อให้เป็นแบบอย่างซึ่งบังคับจิตใจบุคคลทั่วไปที่จะคิดกระทำความคิดอย่างเดียวกัน ใ้ห้คงไว้ ความคิดนั้น ๆ เสีย

ข. ป้องกันพิเศษ กล่าวคือ การลงโทษเป็นการป้องกันผู้กระทำความคิดนั่นเองไม่ให้กระทำความคิดขึ้นอีก ทั้งนี้ เพราะการกระทำความคิดเกิดขึ้นแล้ว เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ผู้ที่ถูกฆ่าก็ได้ตายไปแล้ว จะลงโทษผู้กระทำความคิดอย่างไรผู้ที่ตายไปแล้วก็ไม่ฟื้นคืนมาได้ ฉะนั้น การลงโทษจึงควรป้องกันมิให้ผู้กระทำความคิดนั่นเองกล้ากระทำความคิดขึ้นอีก ทฤษฎีที่ว่า การลงโทษเป็นการป้องกันพิเศษนั้นยังแยกออกได้เป็นสามทฤษฎี คือ

- ทฤษฎีที่ว่า การลงโทษควรจะเป็นการกระทำให้หวาดกลัว เจ้าของทฤษฎีนี้คือ โกรลมัน (Grolmann) ซึ่งมีความเห็นว่า การลงโทษควรจะทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นเองหวาดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก

- ทฤษฎีที่ว่า การลงโทษควรจะเป็นการกระทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตน เจ้าของทฤษฎีคือเรแดร์ (Raeder) ซึ่งมีความเห็นว่า จะต้องลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นเองกลับตนเป็นคนดี เพื่อผู้กระทำความผิดจะได้กลับตนเป็นผู้เหมาะสมที่จะเข้าสู่สังคมอย่างเดิม

- ทฤษฎีที่ว่า การลงโทษควรจะเป็นการทำให้สังคมปลอดภัย ทั้งนี้หมายความว่า การลงโทษเป็นการทำให้สังคมพ้นจากภัยอันตรายอันจะพึงบังเกิดจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดซ้ำอีกในเวลาภายหลัง¹

ในระยะต่อมา ได้มีผู้พยายามที่จะนำเอาทฤษฎีเด็ดขาดและทฤษฎีสัมพัทธ์มาผสมกัน โดยพิจารณาในแง่ปฏิบัติทั้งในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อม เรียกว่า “ทฤษฎีผสม” ซึ่งได้นำความคิดที่ใช้ในการลงโทษให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษต่าง ๆ โดยพิจารณาเฉลี่ยกันไป ไม่นั่นหนักไปทางทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งแต่เพียงทฤษฎีเดียว กล่าวคือจะใช้หลักการตอบแทนแก่แก่นที่ยุติธรรมและหลักการป้องกันทั่วไปรวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขประกอบกัน ทฤษฎีผสมนี้นักกฎหมายส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมแก่การกำหนดอัตราโทษและการลงโทษ เพราะได้ผลต่อสังคมและตัวผู้กระทำความผิดเองด้วย²

ดังนั้น ตามเนื้อความในประมวลกฎหมายอาญา และจากความเห็นของท่านศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ทฤษฎีการลงโทษที่ประเทศไทยใช้อยู่จึงเป็นทฤษฎีผสม

เมื่อได้ศึกษาทฤษฎีการลงโทษแล้ว ผู้เขียนจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษซึ่งมีที่มาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย โดยแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการลงโทษ 4 ประการ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อทดแทนให้สาสมกับความผิด (Retribution)

โดยถือว่า เป็นการชดเชยความผิดอย่างหนึ่ง ความประสงค่นี้มีแนวความคิดมาจากการที่เชื่อว่าบุคคลทั่วไปมีเจตจำนงอิสระ (free will) ในการตัดสินใจกระทำการใด ๆ ดังนั้น จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น ๆ ของตน เมื่อทำผิดแล้วก็ต้องรับโทษให้สาสมแก่ความผิด ดังนั้นถ้าถือความคิดนี้อย่างเคร่งครัดแล้วการลงโทษด้วยความประสงค่นี้จึงไม่

¹ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 347-350.

² สมหมาย จันทรเรือง, “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิด” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 12.

พิจารณาว่าจะมีประโยชน์ในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นของส่วนรวมหรือส่วนตัวของผู้กระทำอย่างไรหรือไม่ และหากจะเกิดประโยชน์ดังกล่าวขึ้นจริง ก็เป็นเพียงผลพลอยได้จากการลงโทษเท่านั้น และถ้าจะไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เลย ก็ไม่เป็นปัญหาเพราะผู้กระทำได้รับโทษอันเนื่องมาจากการทำความผิดของตนแล้ว ซึ่งเป็นความประสงค์โดยตรงของการแก้แค้นทดแทนความผิดเพื่อรักษาความยุติธรรมเอาไว้ และแม้ว่าเกิดกรณีที่หุมนบนเกาะ ๆ หนึ่งกำลังจะสลายตัวแยกย้ายกันออกไปจากเกาะทั้งหมดแล้วยังมีโทษที่จะต้องถูกประหารชีวิตอยู่บนเกาะคนหนึ่ง ซึ่งเห็นได้ว่าเขาจะไม่เป็นอันตรายต่อชาวเกาะนั้นแต่อย่างใดแล้ว เพราะไม่มีใครอยู่กับเขา ก็จะต้องดำเนินการประหารชีวิตนักโทษนั้นเสียก่อนที่ชาวเกาะจะอพยพจากเกาะนั้นไป ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรม มิฉะนั้นก็เท่ากับว่าความผิดที่นักโทษนั้นกระทำยังไม่ได้รับการตอบแทนให้สาสม แนวคิดนี้จึงไม่ยอมให้มีเหตุผลโทษ เว้นแต่กรณีที่ผู้กระทำอ่อนอายุหรือวิกลจริตซึ่งแสดงว่าไม่มีเจตจำนงอิสระอย่างเต็มที่และไม่ลงโทษการกระทำที่ขาดเจตนาเพราะการกระทำดังกล่าวไม่มีการกำหนดเจตจำนง (will)

1.1.2 เพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ (Deterrence)

โทษอาญามีขึ้นเพื่อยับยั้งหรือห้ามปรามข่มขู่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยหวังว่าโทษจะมีผลต่อบุคคลทั่วไปไม่ให้เอาเยี่ยงอย่างอันเป็นการมองผลเพื่อป้องกันทั่วไป และมีผลต่อผู้กระทำความผิดให้หวาดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก และกลับตนเป็นคนดี อันเป็นการป้องกันเฉพาะ ความคิดนี้มาจากแนวคิดของพวกอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

เพื่อที่จะให้การลงโทษมีผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว จะต้องจัดวางระดับโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด ให้สมเหตุสมผลกับการกระทำความผิด การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดหรือมากกว่า จึงจะสามารถยับยั้งการกระทำความผิดอย่างได้ผลตามระบบของการลงโทษ ทั้งนี้โดยผู้นิยมวัตถุประสงค์นี้มีความเห็นว่า ขณะที่คนเรากำลังคิดตกลงใจว่าจะกระทำผิดดีหรือไม่นั้น จะคิดว่า หากกระทำผิดลงไปจะได้ผลดีอย่างไร และจะมีผลเสียอย่างไร หากเมื่อคิดเปรียบเทียบดูแล้ว เห็นว่ามีผลดีมากกว่าผลเสียก็จะตกลงใจกระทำผิดไป หากเห็นว่าถ้ากระทำผิดไปแล้วจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดีก็จะข่มเลิกล้มความคิดที่จะทำผิดนั้น ฉะนั้น วิธีการป้องกันการกระทำผิดก็คือกำหนดอัตราโทษซึ่งเป็นผลเสียที่ผู้กระทำผิดจะได้รับให้สูงกว่าผลดีที่จะได้จากการกระทำผิด ผู้ที่คิดจะกระทำผิดจะได้เลิกล้มความตั้งใจไม่กล้ากระทำไป³ ซึ่งตามความคิดนี้อาจต้องลงโทษอย่างรุนแรง เพื่อให้คนทั่วไปเกรงกลัวจึงอาจเป็นการไม่ยุติธรรมแก่ผู้รับโทษ การนำเอาความคิดนี้มาใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่างประกอบด้วยกัน เช่น ความแตกต่างในลักษณะของความผิด โอกาสที่จะก่อให้เกิดการกระทำความผิด การบังคับใช้กฎหมายอย่าง

³ อุททิศ แสตนโกติก, "วัตถุประสงค์ของการลงโทษ," บทาณชิตย 27 (ตอน 2 2513) : 276-

เสมอภาคทั่วหน้า เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็เป็นที่ยอมรับกันว่าถึงแม้จะมีข้อบกพร่อง ต่าง ๆ อยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าความคิดนี้จะไม่ได้อะไรเลย เพียงแต่ให้มีการปรับปรุงปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่บกพร่องให้ดีขึ้น

1.1.3 เพื่อตัดนิสัยผู้กระทำความผิด (Reformation)

การลงโทษทางอาญาแก่บุคคล (นอกจากโทษประหารชีวิตแล้ว) นั้น เป็นไปได้ว่า วันหนึ่งผู้รับโทษจะต้องผ่านและพ้นจากโทษนั้น ไม่ว่าจะโทษจำคุก กักขัง ปรับ หรือริบทรัพย์สิน ดังนี้ จึงเป็นการดีที่จะใช้การลงโทษดังกล่าว แก่ไขปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิดไปด้วยในตัว เพราะการกระทำความผิดของบุคคลอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น อุปนิสัยใจคอของผู้กระทำประกอบกับพฤติกรรมภายนอกและสภาพแวดล้อม การศึกษาอบรม โอกาสในการกระทำความผิด เป็นต้น ดังนั้นการปรับปรุงแก้ไขบุคคลให้กลับตนเป็นคนดีได้เมื่อพ้นโทษแล้ว จึงเป็นการดีที่สุด ผู้กระทำความผิดแต่ละคนมีปัญหาไม่เหมือนกัน จึงควรหาวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเขา ในกรณีต้องโทษจำคุก การใช้แนวความคิดนี้จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกในระยะเวลาสั้น และจำต้องไม่พิจารณาว่าเป็นการลงโทษเพื่อป้องกันทั่วไป ตลอดจนไม่มองถึงความเสียหายที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้นด้วย ดังนั้นจึงมีจุดบกพร่องอยู่ที่ว่า ถ้าคำนึงถึงแต่การแก้ไขตัวผู้กระทำความผิดแต่อย่างเดียว จะทำให้ละเลยผู้เสียหายซึ่งกลับกลายเป็นความอยุติธรรมอย่างยิ่ง เช่น ก.ทำร้าย ข.จนพิการ ก.ถูกลงโทษนิดหน่อยแล้วสามารถกลับตนเป็นคนดีได้ออกมาประกอบอาชีพ การงานเจริญก้าวหน้า ในขณะที่ ข.ต้องพิการถูกออกจากงานชีวิตตกต่ำลงโดยไม่มีการชดเชยใด ๆ หรือ ก.ข่มขืนกระทำชำเรา น.ส.สวย ด้วยความคะนอง เมื่อ ก.ถูกจับตัวได้ก็ถูกลงโทษนิดหน่อยแล้วก็พ้นโทษออกมา ในขณะที่ น.ส.สวยอาจตั้งครรภ์ แล้วต้องไปทำแท้ง ซึ่งอาจอันตรายพิการ ต้องตัดมดลูกทิ้ง ทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตซึ่งไม่มีผู้ใดยื่นเข้ามาช่วยเหลือแต่อย่างใด ในขณะที่ผู้กระทำความผิดได้รับการดูแลเพื่อให้กลับตนเป็นคนดีกลับกลายเป็นตัวอย่างให้คนอื่นเห็นว่าตนเองน่าจะกระทำความผิดเพื่อจะได้รับการเอาใจใส่ และมีผู้รับฟังปัญหาของตนเองบ้างก็ได้ ดังนั้น ถ้าจะใช้ความคิดนี้แล้วก็ควรต้องคำนึงถึงการชดเชยให้แก่ผู้เสียหายซึ่งมิได้กระทำความผิดอะไรเลยด้วย

1.1.4 เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม (Incapacitation)

เป็นวิธีป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิดโดยแยกผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม อาจเป็นการชั่วคราว เช่น จำคุก กักขัง หรือเป็นการถาวรได้แก่โทษประหารชีวิต เพื่อมิให้มีโอกาสกลับมากระทำความผิดอีก⁴

⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, กฎหมายอาญา: หลักและปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528). หน้า 290-292.

วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามที่กล่าวมาแล้วนั้น จะต้องวิเคราะห์ว่าการที่จะลงโทษผู้ใด หรือพยานบุคคลที่ขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลนั้น ควรจะใช้ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการลงโทษประเภทใดหรือทั้ง 4 ประเภทมาใช้กับความผิดแต่ละชนิด เพราะความผิดแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน ความผิดอาญาฐานต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น ๆ อาจแบ่งกลุ่มประเภทความผิดอาญาเพื่อการศึกษาออกได้หลายอย่าง เช่น อาจแบ่งเป็น “ความผิดอาญาที่เป็นความผิดในตัวเอง” (*mala in se*) เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆ่าผู้อื่น ฯลฯ และ “ความผิดอาญาที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม” (*mala prohibita*) เช่น การจราจร ความผิดเกี่ยวกับภาษี การขายของเกินราคาที่เราชกรกำหนด⁵ ซึ่งโดยปกติแล้วการจะแบ่งแยกกว่าความผิดอย่างไร เป็นความผิดโดยตัวเองหรือเป็นความผิดเพราะกฎหมายห้ามนั้น พิจารณาได้จากความสำนึกผิดของผู้กระทำผิด ถ้าผู้กระทำนั้นได้กระทำไปแล้วรู้สึกว่าเป็นความผิดในตัวเอง แต่ถ้ายังไม่รู้สำนึกก็ถือว่าเป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม⁶

วัตถุประสงค์ของการลงโทษ ความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลนั้นก็เพื่อที่จะยับยั้งหรือข่มขู่ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ ข้อ 1.1.2 เพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ ตามที่กล่าวข้างต้น โดยเป็นการป้องกันและห้ามปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยหวังว่าโทษจะมีผลต่อบุคคลทั่วไปไม่ให้เอาเยี่ยงอย่าง อันเป็นการมองผลเพื่อป้องกันทั่วไป และมีผลต่อผู้กระทำความผิดให้หวาดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีกอันเป็นการป้องกันเฉพาะ เพราะวัตถุประสงค์ที่ร่างกฎหมายความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลขึ้นมานั้นก็เพื่อข่มขู่ให้พยานบุคคลมาศาลเพื่อมาเบิกความถึงข้อเท็จจริงให้ศาลได้รับรู้ เพื่อที่จะวินิจฉัยชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิพากษาต่อไปเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในคดีต่อโจทก์และจำเลย จึงต้องมีบทกฎหมายบัญญัติโทษไว้เพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ ไม่ใช่เพื่อทดแทนให้สาสมกับความผิด เพราะวัตถุประสงค์ของการลงโทษข้อนี้ คือ การแก้แค้น แต่พยานบุคคลที่ขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลนั้น ไม่ได้ไปทำความผิดกับผู้เสียหายใด ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เสียหายนั้น ๆ โกรธแค้นในการที่จะแก้แค้นทดแทน เพื่อให้ได้การชดเชย และไม่ใช่เพื่อตัดนิสัยผู้กระทำความผิด เพราะวัตถุประสงค์ของการลงโทษข้อนี้ ต้องการจะให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นคนดี ออกมารับใช้สังคมได้ต่อไป ซึ่งจะเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นความผิดในตัวเอง เพราะผู้กระทำความผิดย่อมรู้ได้ด้วยตัวเองว่าตนเองเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งเมื่อถูกลงโทษ

⁵ คณิต ณ นคร, ฎหมายอาญา ภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527), หน้า 12.

⁶ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และพรทิพย์ เพ็ชรศิริ, “ความไม่รู้กฎหมาย,” *วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์* ฉบับพิเศษ รวมบทความทางด้านวิชาการอนุสรณ์ศาสตราจารย์ หุศต แสงอุทัย 5 (2523) : 260.

จำคุกแล้วทางราชการก็อาจให้มีการฝึกฝนอาชีพ และเมื่อถึงเวลาออกจากคุกแล้วก็สามารถจะออกไปประกอบอาชีพได้ต่อไป แต่ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลนั้น เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม ซึ่งกฎหมายจำเป็นต้องบัญญัติความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลไว้ก็เพื่อให้พยานบุคคลมีความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ เพื่อที่จะได้มาเบิกความถึงข้อเท็จจริงให้ศาลได้รับรู้ เพื่อวินิจฉัยชี้ข้งนำหน้าพยานหลักฐานในการพิพากษาต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ดังที่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 67 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย” และไม่ใช้เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม เพราะวัตถุประสงค์ของการลงโทษข้อนี้ มีเพื่อป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิดโดยแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมโดยการลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกมีกำหนดเวลา แต่พยานบุคคลที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลนั้น คงที่ได้กล่าวแล้วว่า เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม จึงไม่จำเป็นต้องลงโทษเพื่อป้องกันสังคม เพราะไม่ใช่ความผิดที่น่ากลัว

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา

ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลนั้น ตรงกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้พยานบุคคลมาศาล เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงที่นำมาสู่การค้นหาคำความจริงได้

การลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ ได้แนวความคิดมาจากสำนักคลาสสิก ซึ่งมีอิทธิพลมาตั้งแต่ปลายคริสตศวรรษที่ 18 หรือต้นคริสตศวรรษที่ 19 โดยมุ่งยับยั้งความรุนแรงของอาชญากรรมและแก้ไขการกระทำความผิดตามหลักอาชญาวิทยา ทั้งนี้ โดยมีทฤษฎีของเบ็นธัม (Bentham) และ เบ็คคาเรีย (Beccaria) เป็นหลักที่ถือว่าการลงโทษจะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลกับความร้ายแรงของอาชญากรรม และไม่ควรถูกความจำเป็นแก่การปราบปรามแรงกระตุ้นของการประกอบอาชญากรรม ซึ่งหากพิจารณาโดยถ้อยถ้วนแล้วการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือการข่มขู่ จะต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดหรือมากกว่า จึงจะสามารถยับยั้งการกระทำความผิดอย่างได้ผลตามระบบของการลงโทษ⁷

⁷ Paul W. T., ed, Contemporary Correction (New York : McGraw-Hill Book Company Inc, 1951), P.7.

อย่างไรก็ตาม มีนักอาชญาวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา คือ จอห์น ซี.บอลล์ (John C. Ball) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันความผิดหรือการข่มขู่ ในแง่ของอาชญาวิทยาที่มีผลทางปฏิบัติพบว่าประสิทธิผลแห่งการป้องกันอาชญากรรมจะประสบผลมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. โครงสร้างทางสังคมและระบบความเชื่อ หรือค่านิยมของแต่ละสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลของการพัฒนาทางวิชาการ และเศรษฐกิจในสังคมตะวันตกเป็นสาเหตุสำคัญต่อการปรับปรุงระบบกฎหมายอาญา ให้สอดคล้องกับภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันอย่างยิ่ง

2. ความรู้สึกเคารพในหลักการปกครองโดยกฎหมาย และความเลื่อมใสเชื่อมั่นต่อสถาบันการปกครองของประชาชน มีส่วนสร้างเสริมให้การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญามีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. การใช้กฎหมายอาญาอย่างสอดคล้องสมานฉันท์และมีคุณค่า ในทางส่งเสริมประชาชนให้ตระหนักในหลักศีลธรรม หรือหลักเล็งการประพฤตินี้จะเป็นปฏิปักษ์ต่อความสงบเรียบร้อย หรือขัดต่อความรู้สึกอันดีงามของชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นอันจะขาดเสียมิได้

4. การใช้นโยบายลงโทษผู้กระทำความผิดแบบรุนแรงสาสมตามลักษณะจำเพาะของอาชญากรรม เป็นสิ่งจำเป็นมากในภาวะการสังคมปัจจุบัน

5. ความแน่นอนและประสิทธิผลในการจับกุมลงโทษผู้กระทำความผิดมีผลในทางปรามอาชญากรยิ่งกว่าการลงโทษที่รุนแรงในทุกกรณี⁸

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการลงโทษเพื่อข่มขู่หรือข่มขู่ จำเป็นต้องวางอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิดแต่ละประเภทด้วย แต่ความผิดฐานข่มขู่หรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญานั้น ได้บัญญัติองค์ประกอบความผิดไว้กว้าง ๆ ไม่ได้ดูผลกระทบของคดีที่พยานบุคคลสำคัญนั้น ๆ ไม่มาเบิกความ และมีได้คำนึงถึงมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด (เจตนาพิเศษ) เพราะพยานบุคคลบางคนกระทำผิดโดยมีมูลเหตุจูงใจเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง และการกำหนดโทษก็ให้ศาลใช้ดุลพินิจโดยไม่จำกัดว่าจะต้องคำนึงถึงอะไรบ้าง คือ ไม่แบ่งว่าลักษณะคดีในคดีอาญาที่พยานบุคคลนั้นไม่มาศาลเป็นคดีลักษณะใด เช่น คดีที่มีอัตราโทษสูง หรือ คดีที่มีอัตราโทษต่ำ

ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษนั้น แม้ว่าจะมีการพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ความว่ากระทำความผิดจริงตามฟ้องแล้วก็ตาม ปัญหาการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดก็ยังคงต้องติดตามมาอีก กล่าวคือ ประการแรก จะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษเพียงใดแก่ผู้

⁸ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทฤษฎีอาชญาวิทยา (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2523), หน้า 64-65.

กระทำความผิดที่จะเหมาะสมกับสภาพของข้อเท็จจริงและลักษณะการกระทำความผิด ประการที่สอง การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษลงแก่ผู้กระทำความผิดที่เหมือนกัน แต่ความสูง-ต่ำของอัตราโทษต่างกัน

ในประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติกำหนดแนวทางให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษว่าจะต้องพิจารณาถึงสิ่งใดบ้างนับว่าเป็นปัญหาสำคัญส่งผลให้การกำหนดโทษจำเลยในปัจจุบันขาดหลักเกณฑ์แน่นอน เพราะถ้าฟังบัญชีระดับอัตราโทษหรือยี่ตอก ที่เป็นคู่มือที่ศาลใช้ในการลงโทษจำเลยในท้องที่ของศาลนั้น ๆ โดยเป็นการกำหนดว่าลักษณะการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน ควรจะกำหนดโทษให้เป็นอย่างเดียวกัน โดยไม่เกินหรือต่ำกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ ข้อเท็จจริงที่ได้รับมาในระหว่างการดำเนินคดี และข้อมูลในรายงานสืบเสาะและดุลพินิจของพนักงานคุมประพฤติยังไม่ถือเป็นหลักประกันเพียงพอว่าผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจกำหนดโทษได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และอาจทำให้ผู้ได้รับโทษรู้สึกว่าคุณได้รับความยุติธรรมหรือไม่¹⁰

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิดในความผิดอาญาบางฐานก็มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษ เพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด ซึ่งมีเหตุสำคัญบางประการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

1.) ผลของการกระทำความผิด

การพิจารณาความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล เป็นการพิจารณาการกระทำความผิดที่ครบองค์ประกอบความผิดหลักแล้ว ทั้งส่วนขององค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน และจะต้องมีผลปรากฏที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 ถ้าผู้กระทำมีเจตนาเพียงทำร้ายบุคคลเพื่อให้เกิดอันตรายแก่กาย แต่ผลของการกระทำเป็นเหตุให้บุคคลนั้นเกิดอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลนั้น¹¹

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 63 บัญญัติว่า “ถ้าผลของการกระทำความผิดใด ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อม

⁹ วิชา มหาคุณ, “ผู้พิพากษากับการใช้ดุลพินิจในการลงโทษ.” ดุลพินิจ 24 (มีนาคม-เมษายน 2520) : 6.

¹⁰ เกียรติภูมิ แสงศิริธร, “กระบวนการกำหนดโทษจำเลยในคดีอาญา : เปรียบเทียบของไทยกับต่างประเทศ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), หน้า 83.

¹¹ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, หลักกฎหมายอาญา (กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2539), หน้า 49.

เกิดขึ้นได้” ผลธรรมดา ตามมาตรา 63 นี้ นำมาใช้ได้โดยจำกัดเฉพาะในกรณีที่ผลของการกระทำ ความผิดทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเท่านั้น เช่น แดงต่อยดำนัยน์ตาบวมซ้ำ อีกสามวันต่อ มาดำตาบอด การที่แดงต่อยดำ แดงผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ส่วนการที่ดำตา บอดเป็นกรณีมาตรา 297 ซึ่งโทษหนักขึ้นจากมาตรา 295 แดงจะผิดมาตรา 297 ซึ่งโทษหนักกว่า มาตรา 295 ก็ต่อเมื่อการที่ดำตาบอดนั้นเป็น “ผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้” จากการที่แดงต่อย ดำนัยน์ตาบวมซ้ำ ซึ่งผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้ หมายถึง เป็นผลที่ผู้กระทำสามารถคาดเห็น ความเป็นไปได้ของผลนั้น การวินิจฉัยความสามารถในการคาดเห็นให้ใช้หลักมาตรฐานของบุคคล สามัญที่เรียกกันว่าวิญญูชนเป็นหลัก การคาดเห็นนี้ไม่ต้องถึงขั้นเล็งเห็นผล และผลของการกระทำ ที่ทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเป็นความรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากการกระทำโดย เจตนา หรือเป็นผลนอกเหนือจากการกระทำโดยประมาท¹²

การที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแห่งการกระทำ มี หลักดังนี้

1. หากผลนั้นเป็น “ผลโดยตรง” ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในผลนั้น หากไม่ใช่ “ผลโดยตรง” ก็ไม่ต้องรับผิดชอบในผลนั้น

ผลโดยตรง คือผลตาม “ทฤษฎีเงื่อนไข”^{*}

2. หากผลนั้นทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในผล นั้นก็ต่อเมื่อเป็น “ผลโดยตรง” (ตามข้อ 1.) และเป็นผลธรรมดา (ตามมาตรา 63) หากไม่ใช่ “ผล ธรรมดา” ก็ไม่ต้องรับผิดชอบในผลนั้น

ผลธรรมดา คือผลตาม “ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม”^{** 13}

2.) มูลเหตุจงใจในการกระทำความผิด

การกระทำความผิดอาญาบางฐาน นอกจากผู้กระทำจะต้องมีเจตนาประสงค์ต่อ ผลหรือเล็งเห็นผล หรือเจตนาโดยผลของกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็น “เจตนาธรรมดา” แล้ว ผู้กระทำ

¹² เกียรติจักร วังนสวรรค์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536), หน้า 218-219.

^{*} ทฤษฎีเงื่อนไข หมายถึง ถ้าไม่มีการกระทำอันใดอันหนึ่งแล้ว ผลจะไม่เกิด ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีการกระทำอันใดอันหนึ่งนั้นแล้วผลก็ยังคงเกิดอยู่นั่นเอง ก็จะถือว่าผลเกิดจากการกระทำอันใดอันหนึ่งนั้นมิ ได้ (เกียรติจักร วังนสวรรค์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 208.)

^{**} ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม หมายถึง การกระทำของผู้กระทำ (เหตุ) นั้นเหมาะสมจะให้เกิดผล นั้นๆ โดยทั่วไปหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งคือให้พิจารณาว่า การกระทำและผลนั้นมีความเกี่ยวพันกันพอสมควร หรือไม่ (เกียรติจักร วังนสวรรค์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 208.)

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 208.

จะต้องมีเจตนาพิเศษ (dolus specialis ,specific intent) ด้วย จึงจะถือว่าครบองค์ประกอบภายในของความผิดในฐานนั้น ๆ เจตนาพิเศษที่กล่าวมาข้างต้น คือ มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด

บทบัญญัติในความผิดอาญามาตราใดที่ต้องการเจตนาพิเศษนอกเหนือจากเจตนาธรรมดา บทบัญญัติของมาตรานั้นจะมีข้อความระบุไว้ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 เจตนาพิเศษ คือ “โดยทุจริต” ความผิดฐานปลอมเอกสาร ตามมาตรา 264 เจตนาพิเศษ คือ “เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง” หรือความผิดฐานบิดเบือนพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ตามมาตรา 184 เจตนาพิเศษ คือ “เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง” เจตนาพิเศษเป็นองค์ประกอบภายใน ที่ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาโดยตรงมุ่งต่อการนั้นเท่านั้น คือ ประสงค์ต่อผลเท่านั้น ไม่มีการเล็งเห็นผล ดังเช่นกรณี “เจตนาธรรมดา”¹⁴

ความผิดอาญาบางฐาน มูลเหตุจูงใจหรือเจตนาพิเศษ เป็นเหตุทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (6) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่นเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้ ตามมาตรา 289 (7) ความผิดฐานพราศูเยาว์โดยผู้เยาว์ไม่เต็มใจเพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจาร ตามมาตรา 318 วรรคสาม และความผิดฐานพาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักรโดยมิชอบกรณีพิเศษ ตามมาตรา 320 วรรคสอง¹⁵ เป็นต้น ซึ่งเป็นความผิดที่ร้ายแรงขึ้น เนื่องจากมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น และกฎหมายต้องการข่มขู่ผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดโดยการกำหนดโทษสูงขึ้นตามความร้ายแรงของความผิด

3.) ความร้ายแรงของลักษณะคดี

ลักษณะคดีมีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น คดีแพ่ง คดีอาญา คดีแรงงาน หรือคดีล้มละลาย เป็นต้น กฎหมายถือว่าคดีอาญาเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ฉะนั้น ถ้าการกระทำความผิดเป็นการกระทำในคดีอาญา จะต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น ความผิดฐานแจ้งความเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137 ซึ่งเป็นการแจ้งความเท็จโดยทั่ว ๆ ไป และความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญา ตามมาตรา 172 ซึ่งเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญา ความผิดตามมาตรา 172 นี้ จะต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ามาตรา 137 เพราะคดีอาญาอาจก่อให้เกิดผลร้ายได้มาก หรือความผิดฐานเบิกความเท็จ

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 125.

¹⁵ จิตติ ดิงศักดิ์, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษา

ในการพิจารณาคดีอาญา ตามมาตรา 177 วรรคสอง และความผิดฐานนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จในการพิจารณาคดีอาญา ตามมาตรา 180 วรรคสอง กฎหมายจะเอาโทษหนักขึ้นในกรณีที่ได้อภิบาลความเท็จในการพิจารณาคดีอาญา หรือนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีอาญา เพราะอาจก่อให้เกิดผลร้ายได้มาก¹⁶

4.) ลักษณะการกระทำ

ความผิดอาญาบางฐาน เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือโดยทรนทานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4,5) การฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หมายถึง เป็นการฆ่าภายหลังที่ผู้กระทำซึ่งนำหนักผลได้ผลเสียในการที่จะฆ่าบุคคลอื่นแล้ว และได้ตัดสินใจไปในทางฆ่า และได้ฆ่าตามที่ได้อภิบาลใจนั้น¹⁷ เช่น การคิดทบทวนก่อนแล้วจึงทำ “การไตร่ตรองไว้ก่อน” นี้เป็นลักษณะของจิตใจ นอกจากไปจากเรื่องเจตนาพิเศษ จึงเป็นองค์ประกอบภายในลักษณะพิเศษ ส่วนโดยทรนทาน หมายถึง ทำให้ผู้ถูกฆ่าได้รับทรนทานจนถึงแก่ความตายด้วยความลำบาก และส่วนการกระทำทารุณโหดร้าย หมายถึง วิธีการฆ่าซึ่งเป็นการทารุณ¹⁸

เหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 289 อนุมาตรา 4 และ 5 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “ความยี่ดื้อในทางศีลธรรมของมนุษย์”¹⁹ เป็นลักษณะการกระทำที่มีจิตใจชั่วร้ายมากขึ้น กฎหมายจึงต้องบัญญัติให้รับโทษหนักขึ้น

5.) การเพิ่มโทษเพราะจำเลยกระทำความผิดอีก

การเพิ่มโทษเพราะจำเลยกระทำความผิดอีก มีกฎหมายบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และ 93 ทั้งนี้ เพราะการที่บุคคลนั้นมากระทำความผิดขึ้นอีกนั้นแสดงว่าบุคคลนั้นไม่เข็ดหลาบ ความมุ่งหมายที่ให้ศาลมีอำนาจเพิ่มโทษให้สูงขึ้น แม้จะสูงกว่าอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้มีดังนี้

ก. เพื่อให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด แม้โทษนี้จะสูงกว่าอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้

ข. เพื่อให้ตัวผู้กระทำความผิดเองรู้สำนึกว่า การกระทำความผิดซ้ำจะต้องถูกเพิ่มโทษ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุกมาแล้วไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก²⁰

¹⁶ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538), หน้า 82.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 188.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 189.

¹⁹ คณิต ฅ นคร, กฎหมายอาญา ภาคความผิด, หน้า 57.

²⁰ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 297.

มาตรา 93 (1-13) ศาลจะเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดอีกได้ ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตรา 1 ถึง 13 จำในอนุมาตราเดียวกันอีก จึงอาจจะเพิ่มโทษได้ ซึ่งความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ก็มีอยู่ในอนุมาตรา 4 ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 167 ถึงมาตรา 192 และมาตรา 194 ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม มาตรา 167 ถึงมาตรา 192 และมาตรา 194 เป็นความผิดที่กฎหมายต้องการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก เพราะเป็นความผิดที่สำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลควรจะมีรายละเอียดที่จำแนกความร้ายแรงของความผิด โดยคำนึงถึงผลของการกระทำความผิดด้วยว่า ผลจากการกระทำความผิดอยู่ในระดับไหน ซึ่งแบ่งได้ 3 ระดับ คือ ผลร้ายมาก ผลร้ายปานกลาง หรือเป็นผลเพียงเล็กน้อย ซึ่งเทียบเคียงได้กับการที่กฎหมายกำหนดโทษไว้แตกต่างกัน ตามความร้ายแรงของการกระทำ เช่น ทำร้ายร่างกายโดยตีหรือเตะแตกต่างกับแทงผู้อื่นดาบอด กฎหมายวางกำหนดโทษไว้คนละบท อัตราโทษหนักและเบาต่างกัน กรณีแรกเป็นเพียงความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295 ในขณะที่กรณีหลังเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 297 หรือในการลักทรัพย์ หากเป็นการลักทรัพย์ราคาเพียงห้าหรือสิบบาท ย่อมมีความรุนแรงแตกต่างกับลักทรัพย์ราคาเป็นหมื่นหรือแสนบาท ในเรื่องนี้มีกฎหมายกำหนดแนวทางอยู่ เช่น ตามมาตรา 335 วรรคท้าย ลักทรัพย์โดยเป็นการกระทำด้วยความจำใจ หรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์นั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษตามมาตรา 334 อันเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดาได้ เป็นต้น และคำนึงถึงเจตนาด้วยว่า ผู้กระทำความผิดมีแค่เจตนาธรรมดา หรือมีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลงด้วย ซึ่งเทียบเคียงได้กับการที่กฎหมายกำหนดโทษไว้แตกต่างกัน ตามเจตนาของผู้กระทำ เช่น นำผู้อื่นโดยมีแค่เจตนาธรรมดา ตามมาตรา 288 กับ นำผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น ตามมาตรา 289 (6) หรือเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ดินได้กระทำความผิดอื่นเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ดินได้กระทำไว้ ตามมาตรา 289 (7) ซึ่งเป็นความผิดที่ร้ายแรงขึ้น อัตราโทษหนักและเบาต่างกัน และการกำหนดโทษควรแบ่งระดับอัตราโทษตามลักษณะความร้ายแรงของคดีอาญาที่พยานบุคคลขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลด้วย

วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ ต้องการกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับสภาพความผิด แต่ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา

นั้นไม่ได้มีการบัญญัติถึงรายละเอียดที่จำแนกความร้ายแรงของความคิดที่พยานบุคคลไม่มาเบิกความแต่อย่างใด กล่าวคือ ไม่ได้ดูผลของกระทำความผิดว่ามีผลต่อคดีที่ไม่มาเบิกความอย่างไร ทำให้ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะ เป็นพยานบุคคล ประเภทประจักษ์พยาน พยานแวดล้อมกรณี หรือ พยานบอกเล่า ซึ่งมีความสำคัญต่อคดีที่ตนเองไม่ได้ไปเบิกความไม่เท่ากัน . ก็อาจได้รับโทษเท่าเทียมกัน หรือไม่ได้คำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดว่ามีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลงหรือไม่ และการกำหนดโทษก็ไม่ได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษออกไปตามความร้ายแรงของคดีอาญาที่พยานบุคคลขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลไม่ไปเบิกความ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขอัตราโทษให้มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดก็อาจจะได้ผลน้อย เพราะอัตราโทษที่กำหนดขึ้นนั้นต้องมีสภาพใช้บังคับได้จริง จึงจะทำให้อัตราโทษมีผลถึงการกระทำความผิดได้ แต่ในปัจจุบันประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมยังไม่ดีพอ เป็นเหตุให้สภาพบังคับของกฎหมายไม่ได้ผลเท่าที่ควร เมื่อการบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล อัตราโทษที่กำหนดไว้ย่อมไม่ทำให้เกิดความเกรงกลัว ดังนั้นแม้แก้ไขอัตราโทษให้สูงขึ้นเพียงใด หากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพแล้ว อัตราโทษนั้นก็ไม้อาจทำให้การกระทำความผิดลดลงได้²¹

2. ปัญหาความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา

ปัญหาความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา สามารถแบ่งปัญหาได้ 3 ประการ คือ 1. ปัญหาองค์ประกอบความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล ที่ไม่ได้บัญญัติถึงรายละเอียดจำแนกความร้ายแรงของความคิด 2. ปัญหาการกำหนดโทษโดยไม่แบ่งความร้ายแรงของคดีอาญา ไม่ว่าจะคดีที่พยานบุคคลไม่มาศาลนั้นจะเป็นคดีความผิดร้ายแรง หรือคดีความผิดไม่ร้ายแรง ศาลก็จะกำหนดโทษตามดุลพินิจของศาลโดยไม่ได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของคดี และ 3. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ที่มีปัญหาทั้งทางด้าน การดำเนินการกระบวนการพิจารณา และไม่มีเหตุผลแก่โทษ ซึ่งอาจทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรานี้ ตามรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้

²¹ สมหมาย จันทร์เรือง “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิด” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 108-109.

2.1 ปัญหาองค์ประกอบความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล

เจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา 170 แห่งประมวลกฎหมายอาญานี้มุ่งคุ้มครองรัฐในการแสวงหาความจริงแห่งคดี โดยมีวัตถุประสงค์ให้พยานบุคคลที่รู้เห็นข้อเท็จจริงแห่งคดีมาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความต่อศาลเพื่อให้ได้ความจริง จึงต้องบัญญัติขึ้นมาเพื่อข่มขู่ให้บุคคลเกรงกลัวโทษจะได้ไม่กล้าฝ่าฝืน ซึ่งองค์ประกอบความผิดของมาตรานี้ ได้บัญญัติไว้ดีแล้ว แต่เพื่อให้เกิดความเหมาะสม คือ ให้มีการจำแนกความร้ายแรงของความผิดออกไปอีก เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับอัตราโทษที่เหมาะสมกับการกระทำความผิด และเพื่อเป็นการข่มขู่ให้พยานบุคคลมาศาล โดยการเพิ่มโทษ ซึ่งจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ที่จะมีผลต่อเมื่ออัตราโทษต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดหรือมากกว่า ผู้เขียนจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 ผลของการกระทำความผิด

ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ตามมาตรา 170 เป็นความผิดที่ไม่ต้องมีผลปรากฏ ถ้าผู้กระทำความผิดได้ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว ไม่ต้องมีผลปรากฏ เช่น ศาลพิพากษายกฟ้องเพราะพยานบุคคลไม่มาศาล

กฎหมายตามมาตรา 170 นี้ ไม่มีองค์ประกอบความผิดในเหตุแห่งการเพิ่มโทษแก่พยานบุคคลที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งศาล จนเป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีได้ เช่น จนเป็นเหตุให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่พยานบุคคล ที่ไม่มีความสำคัญแก่คดี แต่ต้องมารับอัตราโทษเท่ากับพยานบุคคลสำคัญที่เป็นเหตุให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง เพราะการขัดขืนหมายหรือคำสั่งศาล และอาจไม่มีผลในการข่มขู่พยานบุคคลให้มาศาลด้วย

พยานบุคคลสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ตามที่ได้กล่าวมาแล้วใน บทที่ 2 คือ 1.) ประจักษ์พยาน 2.) พยานแวดล้อมกรณี และ 3.) พยานบอกเล่า ในคดีอาญาประจักษ์พยานเป็นพยานที่สำคัญที่สุด มีความสำคัญต่อคดีมากที่สุดที่จะทำให้ศาลได้รับทราบข้อเท็จจริงแห่งคดี ถ้าไม่มีประจักษ์พยานมาเบิกความอาจจะทำให้ศาลพิพากษายกฟ้องได้เลย ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา 170

เมื่อเปรียบเทียบกับความผิดฐานเบิกความเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 ผู้เบิกความเท็จในการพิจารณาคดี จะมีความผิดฐานนี้ก็ต่อเมื่อ “ความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี” ซึ่งมีโช้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด แต่เป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษในทางภาวะวิสัย ฉะนั้นผู้กระทำไม่จำเป็นต้องรู้ข้อเท็จจริงนี้และคำเบิกความใดเป็นข้อสำคัญในคดีหรือไม่ ศาลฎีกากล่าวว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เพราะเป็นความเห็นของศาลที่จะวินิจฉัยถึงประเด็นในคดีที่เป็นข้อพิพาทประกอบด้วยหลักกฎหมาย แล้วชี้ขาดว่าสำคัญหรือไม่สำคัญ คู่ความ

จะนำมารับได้เพียงกันว่าสำคัญหรือไม่สำคัญเสียเองหาได้ไม่²² ข้อสำคัญในคดี คือ ต้องเป็นข้อความที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยของศาล หรือจะมีผลให้แพ้ชนะคดีกัน เช่น ในคดีอาญาเรื่องปล้นทรัพย์ คำเบิกความของพยานในข้อที่ว่าจำคนร้ายได้หรือไม่นั้น ย่อมเป็นข้อสำคัญในคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ 1764/2518) ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 170 นี้ ยังไม่มีเหตุที่จะเพิ่มโทษแก่พยานบุคคลที่มีความสำคัญต่อคดีที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีของศาลได้

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทย ตามมาตรา 170 ได้บัญญัติกฎหมายที่มีเนื้อหากว้าง ๆ ว่า “ผู้ใดขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความ หรือให้ส่งทรัพย์หรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ไม่มีบทบัญญัติในเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับพยานบุคคลสำคัญที่ขัดขืนไม่มาตามหมายศาล จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ พยานบุคคลสำคัญขัดขืนไม่มาตามหมายศาล จนเป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีได้ อาจทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง หรือพิจารณาพิพากษาไปอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมสำหรับพยานบุคคล ประเภทพยานแวดล้อมกรณี หรือพยานบอกเล่า ที่ต้องใช้อัตราโทษเท่ากับพยานบุคคลประเภทประจักษ์พยาน แต่กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ซึ่งมีความผิดตาม 18 U.S.C. มาตรา 401(3) หรือมาตรา 402 ที่ให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดขืนไม่มาตามหมายศาล มาปรับใช้ ในลักษณะความผิดชนิดเฉพาะเจาะจง ที่ว่า “ถ้าการกระทำความผิดจนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม” ให้เพิ่มโทษขึ้นอีก 3 ระดับ จากระดับโทษที่จะต้องได้รับ กล่าวคือ เพิ่มจากความผิดที่พยานบุคคลจะต้องได้รับ ซึ่งแบ่งไปตามความร้ายแรงของคดีอาญาที่พยานบุคคลไม่มาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความ ว่าเป็นคดีความผิดร้ายแรง หรือคดีความผิดไม่ร้ายแรง จากตัวอย่างคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ระหว่างสหรัฐอเมริกา โจทก์ผู้รับอุทธรณ์ กับ ปีเตอร์ อันเดอร์วูด จำเลยผู้อุทธรณ์ ซึ่งในคดีนี้อันเดอร์วูด ไม่ได้กระทำความผิดจนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม เพราะว่าคดีที่อันเดอร์วูดไม่มาเบิกความในฐานะพยานบุคคลนั้น จำเลยในคดีนั้นได้รับการลงโทษแล้ว แสดงถึงว่าถ้าคดีที่อันเดอร์วูดไม่ไปเบิกความในฐานะพยานบุคคลยังอยู่ในการพิจารณาของศาลอยู่เพราะรออันเดอร์วูดมาเบิกความ และถ้าอันเดอร์วูดไม่มาเบิกความในฐานะพยานบุคคลในคดีนั้น คดีนั้นก็ไม่สามารถหาข้อเท็จจริงได้ หรือคดีนั้นศาลได้พิพากษายกฟ้องจำเลยไปแล้ว เนื่องจากไม่มีพยานบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์มาเบิกความ ก็แสดงให้เห็นว่าอันเดอร์วูด

²² คณิศ ฌ นคร, กฎหมายอาญา ภาคความผิด, หน้า 337.

เป็นพยานบุคคลสำคัญขัดขึ้น ไม่มาตามหมายศาลจนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ คดีอาญาที่อันเดอร์วูดขัดขึ้น ไม่มาตามหมายศาลนั้น ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีได้

เมื่อพิจารณาแล้ว สหรัฐอเมริกามีบทบัญญัติเพิ่มโทษในกฎหมายเพื่อให้โทษมากขึ้นสำหรับพยานบุคคลสำคัญที่ขัดขึ้น ไม่มาตามหมายศาล จนเป็นเหตุให้มีผลกระทบกับคดีที่ตนเองไม่ได้ไปเบิกความ เพื่อให้มีความเหมาะสมระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิดที่ร้ายแรงขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายของสหรัฐอเมริกา มีเงื่อนไขอันเป็นองค์ประกอบความผิดที่จะต้องรับโทษมากขึ้น สำหรับพยานบุคคลที่ไม่มาเบิกความที่ศาลจนเป็นเหตุให้มีผลต่อกระบวนการยุติธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทยไม่ได้มีเงื่อนไขอันเป็นองค์ประกอบความผิด ในเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับพยานบุคคลสำคัญที่ขัดขึ้น ไม่มาตามหมายศาลจนเป็นเหตุให้มีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่าพยานบุคคลซึ่งเป็นประจักษ์พยานนั้นมีความสำคัญมากต่อคดีเพราะเป็นผู้รู้เห็นข้อเท็จจริงแห่งคดีด้วยตนเอง ดังที่กล่าวมาแล้วใน บทที่ 2 หัวข้อ 5 ซึ่งอาจจะมีผลต่อกระบวนการยุติธรรม เพราะคดีอาญาส่วนใหญ่ ถ้าไม่มีประจักษ์พยาน ศาลจะพิพากษายกฟ้อง จะเห็นได้ว่าถ้าการไม่มาเบิกความของประจักษ์พยาน จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมแล้ว ควรจะมีความผิดมากกว่าพยานบุคคลประเภทอื่น แต่พยานบุคคลประเภทอื่นก็ยังคงต้องได้รับโทษเช่นกัน เพียงแต่ควรได้รับโทษน้อยกว่าประจักษ์พยาน เพราะเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

2.1.2 มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด

ความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล มีองค์ประกอบความผิด คือ เจตนาธรรมดาเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด หรือที่เรียกว่า เจตนาพิเศษ

กฎหมายตามมาตรา 170 นี้ ไม่มีองค์ประกอบความผิดในเหตุแห่งการเพิ่มโทษแก่พยานบุคคลที่ขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ซึ่งมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น จึงอาจก่อให้เกิดความไม่เหมาะสมในการกำหนดโทษแก่พยานบุคคลที่มีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง และไม่มีผลในการข่มขู่พยานบุคคลให้มาศาลด้วย หั้ ง ๆ ที่พยานบุคคลนั้น ๆ มีเจตนาที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง โดยเฉพาะพยานบุคคลที่ได้รับอามิสสินจ้างจากจำเลยหรือพวกของจำเลยไม่ให้ไป

ศาล เพื่อที่ศาลจะได้ไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงได้จนอาจเป็นเหตุให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง

ความผิดอาญาบางฐาน มูลเหตุจงใจหรือเจตนาพิเศษ เป็นเหตุให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (6,7) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น ตามอนุมาตรา 6 หรือเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำให้ ตามอนุมาตรา 7 หรือความผิดฐานพรากผู้เยาว์โดยผู้เยาว์ไม่เต็มใจเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ตาม มาตรา 318 วรรคสาม และความผิดฐานพาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักรโดยมิชอบกรณีพิเศษ ตามมาตรา 320 วรรคสาม ซึ่งเป็นความผิดที่ร้ายแรงขึ้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น และกฎหมายต้องการข่มขู่ผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดโดยการกำหนดโทษสูงขึ้นตามความร้ายแรงความผิด

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทย ตามมาตรา 170 ไม่มีบทบัญญัติในเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับพยานบุคคลที่ขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาล เนื่องจากมีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง แต่กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาล ซึ่งมีความผิดตาม 18 U.S.C. มาตรา 401(3) หรือมาตรา 402 ที่ให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.2. การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม มาปรับใช้กับพยานบุคคลที่ขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาลโดยมีเจตนาขัดขวางกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ มีมูลเหตุจงใจเพื่อจะให้กระบวนการยุติธรรมต้องเสียไป ซึ่งมีระดับอัตราโทษที่มากกว่าคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาล ที่จะนำมาปรับใช้กับพยานบุคคลที่มีเจตนาขัดขึ้นหมายศาลเท่านั้น ไม่ถึงกับมีมูลเหตุจงใจเพื่อจะให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่บรรลุผลไปด้วยความยุติธรรม จากการศึกษาถึงความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาล ในคดีระหว่างสหรัฐอเมริกา โจทก์ผู้รับอุทธรณ์ กับ จูเลีย ออร์ติส และแมนนวล เซอร์ตาโด้ จำเลยผู้อุทธรณ์ คดีนี้ศาลพิพากษาจำเลยผู้อุทธรณ์ทั้งสองว่ามีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาล มาปรับใช้ แต่ไม่ให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.2. การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม มาปรับใช้ เนื่องจากเซอร์ตาโด้ไม่ได้มีเจตนาขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เซอร์ตาโด้ไม่ได้มีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือออร์ติสให้หลุดพ้นจากการถูกลงโทษ สาเหตุที่เซอร์ตาโด้ไม่มาเบิกความในฐานะพยานบุคคลตามหมายศาล เพราะไม่อยากจะมาเบิกความในคดีอาญาอีกคดีหนึ่งในระหว่างที่เขาได้รับการลงโทษ และคดีระหว่างสหรัฐอเมริกา โจทก์ กับ วิลเลียม มัวร์

จำเลย คดีนี้ศาลพิพากษาให้มัวร์มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. มาปรับใช้ แต่ไม่ให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.2. มาปรับใช้ เนื่องจากมัวร์ไม่ได้มีเจตนาขัดขวางกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ไม่มีมูลเหตุจูงใจเพื่อจะให้กระบวนการยุติธรรมต้องเสียไป หรือเพื่อจะให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่บรรลุผลไปด้วยความยุติธรรม สาเหตุที่มัวร์ไม่มาเบิกความในฐานะพยานบุคคลตามหมายศาล เพราะเกิดจากความกลัวเฟอร์กินซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาที่มัวร์จะต้องมาเบิกความ และในคดีระหว่างสหรัฐอเมริกา โจทก์ผู้รับอุทธรณ์ กับ จอร์จ เรมินี จำเลยผู้อุทธรณ์ คดีนี้ศาลพิพากษาให้เรมินีมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.2. มาปรับใช้ แต่ไม่ให้นำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. มาปรับใช้ เนื่องจากเรมินีมีเจตนาขัดขวางกระบวนการยุติธรรม โดยมีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าเรมินีมีเจตนาไม่สุจริตใจในการกระทำความผิด

เมื่อพิจารณาแล้ว สหรัฐอเมริกามีบทบัญญัติในการกำหนดโทษที่สูงขึ้นสำหรับพยานบุคคลที่ขัดขืนไม่มาตามหมายศาลโดยมีเจตนาพิเศษเพื่อจะขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มีความเหมาะสมระหว่างอัตราโทษกับการกระทำความผิดที่ร้ายแรงขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่า คำแนะนำการกำหนดโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของสหรัฐอเมริกา มาตรา 2J1.2. การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม จะมีอัตราโทษมากกว่าคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ในลักษณะการกระทำความผิดเดียวกันแต่เจตนาไม่ตรงกันซะทีเดียว กล่าวคือ ถ้าพยานบุคคลมีเจตนาขัดขืนไม่มาตามหมายศาลเท่านั้น โดยไม่มีมูลเหตุจูงใจเพื่อจะให้กระบวนการยุติธรรมต้องเสียไป มีเจตนาที่สุจริตใจในการขัดขืนไม่มาศาลเท่านั้น เนื่องจากอาจจะกลัวจำเลยในคดีที่ตนเองต้องไปเบิกความ หรือกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว หรือไม่ต้องการมาเบิกความเพราะกลัวรัฐจะใช้คำเบิกความกล่าวหาตนเองว่ากระทำความผิดได้ ไม่มีเจตนาที่นอกเหนือจากนี้ ผู้กระทำความผิดก็สมควรจะต้องได้รับอัตราโทษที่น้อยกว่าผู้กระทำความผิดที่มีมูลเหตุจูงใจเพื่อจะให้กระบวนการยุติธรรมต้องเสียไป ซึ่งมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทยไม่ได้มีเงื่อนไขอันเป็นองค์ประกอบความผิด ในเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับพยานบุคคลที่มีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด คือ มีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ซึ่งมีเจตนาที่ประสงค์ต่อผลร้ายผลมากขึ้น

2.2 ปัญหาการกำหนดโทษโดยไม่แบ่งความร้ายแรงของคดีอาญา

ตัวบทของมาตรา 170 ครอบคลุมถึงความผิดกรณีที่พยานบุคคลขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลในการพิจารณาคดีของศาล ในทุก ๆ ลักษณะของคดี ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา เป็นต้น ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจะวิเคราะห์เฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น เพราะคดีอาญาเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนอันมีผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวม ตัวบทของมาตรานี้ไม่ได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด กล่าวคือ ถ้าพยานบุคคลไม่มาเบิกความที่ศาลในคดีอาญา ไม่ว่าจะในคดีความผิดร้ายแรง หรือคดีความผิดไม่ร้ายแรง พยานบุคคลก็อาจจะได้รับโทษเท่ากัน โดยไม่คำนึงถึงความร้ายแรงของคดีที่หมายเรียกพยานบุคคลมาศาล ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่พยานบุคคล เปรียบเทียบได้กับความผิดฐานร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษเท็จกรณีพิเศษ ความผิดฐานฟ้องเท็จ ความผิดฐานเบิกความเท็จ ความผิดฐานเป็นล่ามเท็จ และความผิดฐานนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จ ซึ่งมีเหตุเพิ่มโทษ โดยการแบ่งระดับอัตราโทษออกไปตามความร้ายแรงของคดีอาญาตามมาตรา 181 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 174 มาตรา 175 มาตรา 177 มาตรา 178 หรือ มาตรา 180

(1) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(2) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท”

ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิด ลักษณะ 3 ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม หมวด 1 ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมบางความผิด ได้แบ่งระดับอัตราโทษให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด เพราะจะให้ศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางในการกำหนดโทษเองนั้น มาตรฐานในการใช้ดุลพินิจอาจจะไม่เหมือนกันสำหรับผู้พิพากษาแต่ละท่าน การกำหนดโทษของศาลในคดีที่มีฐานความผิดเดียวกันและพฤติการณ์แห่งคดีก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ก็ยังแตกต่างกันอย่างมากจนเห็นได้ชัดซึ่งถือว่าเป็นความแตกต่างในส่วนสาระสำคัญ²³ อาจเปรียบเทียบได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 39/2522 ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่า จำเลยคดีนี้กับนายบรมิณ ชานอน เป็นชาวต่างประเทศ และเป็นนักศึกษาอยู่ เดินทางมาทำศนาจรในประเทศไทยได้ถูกจับกุมพร้อมกับเฮโรอีนจำนวนใกล้เคียงกัน และในเวลาต่อเนื่องใกล้ชิดกัน เมื่อบุคคลทั้งสองถูกฟ้องศาลในวันเดียว

²³ อารีย์ รุ่งพรทวีวัฒน์, “การบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 434.

กัน ก็รับสารภาพเช่นเดียวกัน ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำคุกคนละสามปี บุคคลทั้งสองอุทธรณ์ขอให้ศาลอุทธรณ์ลดหย่อนโทษอีกและให้รอกการลงโทษ ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำคุกนายบรูโน ซานอน สองปี และให้รอกการลงโทษ แต่สำหรับจำเลยพิพากษาอื่น จำเลยฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่า กรณีเช่นนี้พอถือว่าเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดได้ และวินิจฉัยว่าจำเลยนี้กับนายบรูโน ซานอน ต่างเป็นคนอิตาเลียนด้วยกัน และเป็นนักศึกษาสถาบันเดียวกันชั้นเดียวกันมาที่สนามจรประเทศไทยด้วยกัน อายุเท่ากัน เสีโรอื่นที่จับได้จำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งไม่ปรากฏว่า จำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนเช่นเดียวกับนายบรูโน ซานอน จำเลยยังศึกษาเล่าเรียนไม่จบ สมควรให้โอกาสจำเลยได้กลับไปศึกษาเล่าเรียนต่อจนจบ และ ประพฤติเป็นคนดีต่อไป คดีมีเหตุผลลดหย่อนผ่อนโทษให้จำเลยลงอีก และรอกการลงโทษไว้เช่นเดียวกับนายบรูโน ซานอน

จะเห็นได้ว่า การใช้ดุลพินิจของศาล ถ้ามีแนวทางในการใช้ดุลพินิจมากขึ้น ศาลก็อาจจะพิพากษาคดีได้เหมาะสมขึ้น เพราะความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคล ผู้พิพากษาบางท่านอาจจะกำหนดโทษจำคุกหนึ่งเดือน ผู้พิพากษาบางท่านอาจจะกำหนดโทษจำคุกหกเดือน ในลักษณะข้อเท็จจริงคดีเดียวกัน

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาแล้ว จะเห็นได้ว่าระดับอัตราโทษของสหรัฐอเมริกา สำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาล มีการแบ่งประเภทความร้ายแรงของคดีอาญาออกไป โดยเมื่อพยานบุคคลขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาลในคดีอาญา กฎหมายของสหรัฐอเมริกาถือเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีความผิดตาม 18 U.S.C. มาตรา 401 (3) หรือมาตรา 402 และจะนำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดขึ้นไม่มาตามหมายศาล มาปรับใช้ โดยที่ มาตรา 2J1.5. ได้แบ่งระดับอัตราโทษแตกต่างกันออกไป ให้สัมพันธ์กับความผิดตามแต่ละคดีที่พยานบุคคลไม่มาเบิกความ เช่น คดีความผิดร้ายแรง (ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปจนถึงโทษประหารชีวิต) พยานบุคคลที่ไม่มาศาลก็จะถูกลงโทษระดับ 6 (จำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงเจ็ดเดือน) หรือถ้าเป็นคดีความผิดไม่ร้ายแรง (ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี) พยานบุคคลที่ไม่มาศาลก็จะถูกลงโทษระดับ 4 (จำคุกไม่เกินหกเดือน) ซึ่งเป็นอัตราโทษที่แตกต่างกัน สหรัฐอเมริกาได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษออกไปถึง 43 ระดับ และแต่ละระดับก็จะมีช่วงระยะเวลาของการจำคุกออกไปอีก 6 ปีบัญชี ตามตารางบัญชีระดับอัตราโทษจำคุก จากตัวอย่างคดีตามหัวข้อ 4.1.2 ของบทที่ 3 จะเห็นว่าถ้าเป็นคดีความผิดร้ายแรง จะใช้ตารางบัญชีระดับอัตราโทษจำคุกระดับ 6 ปีบัญชีที่ 1 หรือ 2 คือ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงเจ็ดเดือน หรือถ้าเป็นคดีความผิดไม่ร้ายแรง จะใช้ตารางบัญชีระดับอัตราโทษจำคุก ระดับ 4 ปีบัญชีที่ 1 หรือ 2 คือ จำคุกไม่เกินหกเดือน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า เพื่อที่จะให้ความเป็นธรรมแก่พยานบุคคลที่ไม่มาศาล เพราะถ้าไม่มาในคดีความผิดร้ายแรง ก็สมควรรับโทษมากกว่าไม่มาในคดีความผิดไม่ร้ายแรง เป็นการจำกัดดุลพินิจ

ของศาลลงไปอีก และโทษสำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ของสหรัฐอเมริกา บัญญัติไว้ว่าให้จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันเหรียญสหรัฐอเมริกา หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งของประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษออกไป แต่จะใช้รวม ๆ กันทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา คือ ตามมาตรา 170 ให้ลงโทษผู้ที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลโดยการจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ไม่ได้จำกัดดุลพินิจของศาลให้แคบลง ซึ่งอาจจะเป็นเหตุให้พยานบุคคลที่ไม่มาเบิกความในคดีความผิดไม่ร้ายแรง อาจจะได้รับโทษเท่ากับไม่มาเบิกความในคดีความผิดร้ายแรง ในข้อเท็จจริงเดียวกันได้

ส่วนองค์ประกอบความผิดของสหรัฐอเมริกา ก็เหมือนกับของประเทศไทย คือ พยานผู้ได้รับหมายเรียกพยานที่ส่งภายในระยะเวลาโดยชอบแล้ว และพยานผู้นั้นมีเจตนาขัดขืนหมายศาล คือ จงใจไม่ยอมมาเบิกความตามหมายหรือคำสั่งของศาล โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร ซึ่งเป็นความผิดต่อรัฐ รัฐบาลมีภาระพิสูจน์ความผิดของจำเลยต่อศาล และวัตถุประสงค์ของการลงโทษสำหรับความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคล ก็เพื่อที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดหรือ เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันทั้งของสหรัฐอเมริกา และของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาแล้ว กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้แตกต่างกันสำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาลในคดีอาญา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ซึ่งในคำแนะนำการกำหนดโทษของสหรัฐอเมริกาที่เป็นเครื่องมือใช้พิจารณาในการกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานนี้ก็ได้ระบุแบ่งระดับอัตราโทษให้แตกต่างกันออกไปตามคดีที่พยานบุคคลไม่มาเบิกความ กล่าวคือ ถ้าเป็นคดีความผิดร้ายแรงจะมีอัตราโทษมากกว่าคดีความผิดไม่ร้ายแรง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทย ไม่ได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้สัมพันธ์กับความร้ายแรงของความผิด สำหรับพยานบุคคลที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลในคดีอาญา

2.3. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย ต้องการพยานบุคคลมาศาลเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง จึงต้องบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 นี้ขึ้นมา เพื่อให้รัฐได้มีอำนาจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้ แต่ในทางปฏิบัติไม่มีการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้แต่อย่างใด ทำให้พยานกล้าฝ่าฝืนหมายเรียกพยาน เพราะไม่มีการลงโทษ รัฐจึงไม่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้ ในด้านการดำเนินกระบวนการ

การพิจารณา และไม่มีเหตุอุกฉุกอีก ซึ่งอาจทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติ มาตรานี้ ผู้เขียนจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 การดำเนินกระบวนการพิจารณา

ตัวบทกฎหมายตามมาตรา 170 เป็นบทบัญญัติถึงการกระทำความผิดต่อศาลซึ่งเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมโดยเฉพาะ ถ้าโจทก์ซึ่งเป็นราษฎรได้ฟ้องจำเลยผู้ที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลในคดีที่โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรนั้นเป็นคู่ความ ไม่ว่าจะเป็นผู้ขอให้ศาลออกหมายเรียก หรือศาลออกเองก็ตาม ศาลก็จะพิพากษายกฟ้อง เพราะโจทก์ซึ่งเป็นราษฎรไม่ใช่ ผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) จากการกระทำความผิดของผู้ที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล จะเห็นได้จากคดีที่พยานบุคคลไม่มาเบิกความตามหมายเรียกของศาล จนเป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งตัดพยานโจทก์ โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรจึงได้ฟ้องผู้ที่ขัดขืนหมายเรียกตามมาตรา 170 แต่ศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะโจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำของจำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 454/2512) และคดีที่ศาลมีหมายเรียกพยานเอกสารและจำเลยผู้รับหมายเรียกพยานเอกสาร ไม่ส่งเอกสารให้ศาล ถือว่าจำเลยจงใจขัดอำนาจศาล เป็นการกระทำความผิดที่กระทำต่อศาลซึ่งเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรม โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรหาใช่ผู้เสียหายโดยตรงในความผิดตามมาตรา 170 นี้ไม่ จึงไม่มีอำนาจฟ้องให้ลงโทษจำเลยตามมาตรา 170 เนื่องจากผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) คือ บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง กรณีที่จำเลยรับหมายเรียกพยานเอกสารของศาลแล้ว จงใจขัดอำนาจศาลไม่ยอมส่งเอกสารต่อศาล เป็นเรื่องที่ไม่ยอมกระทำการอย่างหนึ่งขึ้นเท่านั้น สิทธิและหน้าที่ของโจทก์และจำเลยไม่ได้มีต่อกันโดยตรงที่จะต้องให้เอกสารนั้นมาดู การไม่ส่งของจำเลย จึงไม่ใช่การจงดเว้นที่ล่วงสิทธิหน้าที่ของโจทก์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1522/2511, 1880/2516, 323/2520 และ 2768/2522)

ตามหลักกฎหมาย ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลมีบุคคลอยู่ 2 ประเภท คือ 1. พนักงานอัยการ 2. ผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 ซึ่งพนักงานอัยการจะฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้ จะต้องมีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 ซึ่งความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ถ้าศาลซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่ได้ฟ้องผู้กระทำความผิดตามมาตรา 170 นี้เอง หรือศาลไม่ได้ดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงาน เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7) มาตรา 121,122 และไม่มีผู้ใดดำเนินการกล่าวหาต่อเจ้าพนักงาน เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (8) ก็จะไม่มีการสอบสวนผู้กระทำความผิด ซึ่งจะทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องผู้กระทำความผิดตามมาตรา 170 ได้ เพราะไม่มีการสอบสวนมาก่อน ทางปฏิบัติที่ปรากฏ โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรจะฟ้อง

จำเลยผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลในคดีที่โจทก์ซึ่งเป็นรายภูรนั้นเป็นคู่ความต่อศาลเอง ตามมาตรา 170 โดยไม่ได้มีการกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวน ศาลจึงต้องพิพากษายกฟ้อง เพราะโจทก์ซึ่งเป็นรายภูรไม่ใช่ผู้เสียหายในกระทำความผิดของจำเลยผู้ที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ในปัจจุบันนี้จึงเป็นปัญหาการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอยู่

2.3.2 เหตุลู่แก่โทษ

เจตนารมณ์ของกฎหมายตามมาตรา 170 นี้ ต้องการให้ได้ตัวพยานบุคคลมาศาลเพื่อมาเบิกความถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ถ้าไม่มีการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา นี้ ก็จะไม่มีความเกรงกลัวโทษเพราะกฎหมายไม่มีสภาพบังคับ แต่การจะบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา นี้จะต้องคำนึงถึงการให้ได้ความร่วมมือจากพยานบุคคลด้วย กล่าวคือ ถ้าพยานบุคคลขัดขืนหมายหรือคำสั่งศาลเมื่อไร จะมีการบังคับใช้กฎหมายเมื่อนั้น ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดพยานบุคคลที่กลับใจอยากจะมาเบิกความ เปลี่ยนความตั้งใจเพราะกลัวถูกลงโทษ จึงต้องหาวิธีการที่ดีที่สุดที่จะได้มาซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายตามมาตรา นี้

มีการศึกษาถึงการลงโทษ (Punishment) ว่าสามารถลดพฤติกรรมของบุคคลได้ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษมาก หรือลงโทษน้อย แต่การที่จะทำให้การลงโทษมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องทำให้บุคคลที่แสดงพฤติกรรมที่จะถูกลงโทษไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากการลงโทษได้²⁴ จะเห็นได้ว่าการลงโทษไม่ว่าจะเบาหรือรุนแรงที่เหมาะสมกับผู้ที่ได้รับโทษ ก็อาจจะสามารถระงับพฤติกรรมได้ แต่การจะบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา นี้ โดยเฉพาะในคดีอาญาจะต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ต้องการความร่วมมือในการมาเบิกความให้ข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล เพื่อให้ศาลทราบข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การพิจารณาที่ให้ความเป็นธรรมแก่โจทก์และจำเลย ฉะนั้น ถ้ามีการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา นี้ โดยไม่มี เหตุลู่แก่โทษให้แก่พยานที่สำนึกผิด อยากจะมาเบิกความให้ข้อเท็จจริงต่อศาล อาจจะเป็นวิธีการที่ทำให้ไม่สามารถได้พยานบุคคลที่เต็มใจมาให้ความร่วมมือต่อกระบวนการยุติธรรมได้ ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แม้ว่าจะทำให้ผู้ที่กระทำความผิดแล้วไม่ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงก็ตาม

เหตุลู่แก่โทษ เป็นนโยบายทางกฎหมายที่ต้องการจูงใจให้ผู้กระทำความผิดไม่กระทำความผิด หรือบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น และเป็นการให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิดที่ยังไม่มีเจตนาแน่วแน่อย่างแท้จริงในการกระทำความผิด จึงควรที่จะได้รับความปรานี ซึ่งเหตุลู่แก่โทษมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น มาตรา 82 มาตรา 176 มาตรา 182 และมาตรา 183 ซึ่ง

²⁴ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 211-214.

ผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปในบทวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา

3. วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา

หลักกฎหมายอาญาทั่วไปจะมีตัวบทกฎหมายที่เป็นองค์ประกอบความผิด หากผู้ใดได้กระทำความผิดที่ครบองค์ประกอบความผิดของกฎหมายแล้ว ผู้นั้นจะมีความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และก็อาจมีเหตุเพิ่มโทษ (เหตุจรรยา) สำหรับการกระทำความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากเป็นความผิดที่ร้ายแรงมากขึ้น เช่น ผลของการกระทำความผิดที่ร้ายแรงมากขึ้น หรือผู้กระทำความผิดมีเจตนาพิเศษที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น และความผิดอาญาบางฐาน มีการกำหนดโทษโดยแบ่งระดับอัตราโทษแตกต่างกันออกไป ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ต่างกัน เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสำหรับความผิดที่ร้ายแรงมากกว่าก็ควรจะมีบทลงโทษที่มากกว่าความผิดที่ร้ายแรงน้อยกว่า และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายด้วยว่าบัญญัติขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์อะไร เพื่อจะได้สนองเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล โดยพยานบุคคลในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 มีตัวบทกฎหมายที่ครอบคลุมดีแล้ว แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจำแนกความร้ายแรงของความผิด กล่าวคือ ไม่มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษในความผิดที่ร้ายแรงขึ้น การกำหนดโทษยังไม่ได้อ้างอิงถึงความร้ายแรงของคดีที่พยานบุคคลไม่มาเบิกความ ฉะนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ที่จะมีผลต่อเมื่ออัตราโทษต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดหรือมากกว่า จึงควรที่จะเพิ่มเติมองค์ประกอบความผิดให้มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับความผิดที่ร้ายแรงขึ้น และแบ่งระดับอัตราโทษให้สัมพันธ์กับความร้ายแรงของความผิด นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้ให้ถูกต้องตามกฎหมาย และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายด้วย ตามรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้

3.1 องค์ประกอบความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล

องค์ประกอบความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ยังไม่มีรายละเอียดการจำแนกความร้ายแรงของความผิดออกไป กล่าวคือ ไม่มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษในกรณีที่ผลของการกระทำความผิดร้ายแรงมากขึ้น หรือผู้กระทำความผิดมีเจตนาพิเศษที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น ซึ่งถ้ามีการจำแนกความร้ายแรงของความผิด ก็จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ที่จะมีผลต่อเมื่ออัตราโทษต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ผู้เขียนจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.) ผลของการกระทำความผิด

บทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในองค์ประกอบความผิดมิได้มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษ (เหตุฉกรรจ์) สำหรับพยานบุคคลสำคัญ (ประจักษ์พยาน) จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อการพิจารณาคดีอาญา ซึ่งถือเป็นเหตุฉกรรจ์ โดยการเทียบเคียงกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ในลักษณะความผิดชนิดเฉพาะเจาะจง ที่ว่า “ถ้าการกระทำความผิดจนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม” ให้เพิ่มโทษขึ้นอีก 3 ระดับ จากระดับโทษที่จะต้องได้รับ โดยดูจากความร้ายแรงของคดีอาญาที่พยานบุคคลไม่มาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความ เช่น ไม่มาในคดีความผิดร้ายแรง ซึ่งมีความผิด ระดับ 6 ก็ให้เพิ่มโทษขึ้นอีก 3 ระดับ รวมเป็น 9 ระดับ หรือไม่มาในคดีความผิดไม่ร้ายแรง ซึ่งมีความผิด ระดับ 4 ก็ให้เพิ่มโทษขึ้นอีก 3 ระดับ รวมเป็น 7 ระดับ ทั้งนี้ ต้องจำคุกไม่เกินหนึ่งปี กล่าวคือ ถ้าเป็นพยานบุคคลที่สำคัญและขัดขืนไม่มาตามหมายศาลในคดีอาญา จนเป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีได้ อาจทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง และรวมถึง จนเป็นเหตุให้ศาลต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานเท็จอื่น ๆ หรือจนเป็นเหตุให้เกิดค่าใช้จ่ายอันไม่จำเป็นกับรัฐบาลหรือศาล จะถือว่าการกระทำของพยานบุคคลสำคัญนั้น เป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม ทำให้การพิจารณาคดีไม่บรรลุผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ของสหรัฐอเมริกา จะนำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. ที่มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิด มาปรับใช้กับพยานบุคคลสำคัญที่ขัดขืนไม่มาตามหมายศาลในคดีอาญา จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ของประเทศไทย ไม่ได้มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับการกระทำของพยานบุคคลสำคัญจนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมอันเป็นความผิดที่ร้ายแรงเพิ่มขึ้น เนื่องจากการพิจารณาหาข้อเท็จจริงของศาลไม่บรรลุผลด้วยความเป็นธรรม เพราะการไม่มาให้ถ้อยคำหรือมาเบิกความของพยานบุคคลสำคัญนั้น ๆ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่พยานบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม

ธรรม แต่ต้องใช้อัตราโทษที่เท่ากัน และเพื่อให้อัตราโทษมีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น ดังนั้น ความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล ตามมาตรา 170 จะต้องบัญญัติลงเดิมไว้เป็นความผิดหลัก เพราะถ้าไม่บัญญัติไว้ก็จะไม่มีผู้ใดเชื่อฟังหมายหรือคำสั่งของศาลเลย เนื่องจากไม่มีโทษในการข่มขู่ และมีเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับพยานบุคคลสำคัญที่กระทำการขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลจนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย มาตรา 170 นี้ ต้องการให้พยานบุคคลมาศาล เพื่อหาข้อเท็จจริงในการกระทำความผิด เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้แจงนำพยานหลักฐานต่อไป ถ้าพยานบุคคลไม่มาศาลจนเป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีได้ อาจทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามมาตรานี้

ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 ไว้ในวรรคสอง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่พยานบุคคลในคดีอาญา เพราะพยานบุคคลประเภทพยานแวดล้อมกรณี และพยานบอกเล่า ไม่ได้มีความสำคัญต่อคดีเท่ากับประจักษ์พยานซึ่งเป็นผู้ที่ยืนยันต่อศาลได้โดยตรงว่าข้อเท็จจริงมีอยู่อย่างไร ซึ่งอาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีของศาลได้ และเพื่อให้อัตราโทษมีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่หรือข่มขู่ โดยการเพิ่มเติมองค์ประกอบความผิดให้มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษ (เหตุ ฉกรรจ์) ไว้ดังนี้ “ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นการกระทำความผิดของพยานบุคคลสำคัญ จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ...” ซึ่งสามารถแบ่งแยกองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

- 1) เป็นการกระทำความผิดตามวรรคแรก
- 2) เป็นการกระทำของพยานบุคคลสำคัญ
- 3) จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อการพิจารณาคดีอาญา

การกระทำความผิดฐานขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลตาม มาตรา 170 วรรคสอง ที่ให้ความเห็นมาดังกล่าวข้างต้นนี้ จะต้องเป็นการกระทำของพยานบุคคลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์แห่งคดีด้วยตนเองโดยตรง (ประจักษ์พยาน) โดยพยานบุคคลไม่จำเป็นต้องรู้ว่าตนเองเป็นพยานบุคคลสำคัญหรือไม่ เพราะเป็นความเห็นของศาลที่จะวินิจฉัยถึงประเด็นในคดีที่เป็นข้อพิพาทประกอบด้วยหลักกฎหมาย แล้วชี้ขาดว่าสำคัญหรือไม่สำคัญ เทียบเคียงได้กับมาตรา 177 ความผิดฐานเบิกความเท็จ ที่ผู้กระทำความผิดจะมีความผิดต่อเมื่อความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษในทางภาวะวิสัย โดยศาลฎีกากล่าวว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมาย ศาลเป็นผู้วินิจฉัยถึงประเด็นในคดีที่เป็นข้อพิพาทประกอบด้วยหลักกฎหมาย แล้วชี้ขาดว่าสำคัญหรือไม่สำคัญ

ไม่สำคัญ ซึ่งถ้าหากเป็นคดีที่พนักงานอัยการฟ้องเอง ก็ไม่ยากนักที่จะรู้ว่าเป็นพยานบุคคลสำคัญหรือไม่ เพราะได้มีการถ่วงกรงมาตั้งแต่ชั้นสอบสวนแล้วว่าพยานบุคคลใดเป็นพยานบุคคลสำคัญหรือไม่สำคัญ แต่ถ้าเป็นพยานที่ไม่ได้มีการสอบสวนมาก่อน ก็อาจจะวินิจฉัยได้ยากกว่าเป็นพยานบุคคลสำคัญหรือไม่ ฉะนั้น ควรจะให้ศาลมีการถ่วงกรงคำขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานบุคคลก่อน ซึ่งจะทำให้ศาลได้ทราบว่าพยานบุคคลนั้น ๆ เป็นพยานบุคคลสำคัญหรือไม่ และเป็น การลดการประวิงคดีได้ด้วย เนื่องจากคดีบางคดี คู่ความขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานบุคคล เพื่อ ประวิงคดีอย่างเดียวกับเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่พยานบุคคลนั้น ๆ ไม่ทราบข้อเท็จจริงอะไรเลย แต่อย่างไรก็ดี คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องเองไม่มีใครมีปัญหาหนัก เพราะคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องเอง พยานบุคคลจะรู้จักโจทก์หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับคดี และยอมรับไปศาลในฐานะพยานบุคคลด้วยความเต็มใจอยู่แล้ว และเหตุที่เห็นควรให้เพิ่มโทษแก่พยานบุคคลสำคัญ ก็เพราะว่าคำเบิกความของ พยานบุคคลสำคัญมีผลต่อนำหนักในการวินิจฉัยคดีของศาลได้ ที่จะทำให้คู่ความได้รับความเป็น ธรรม

องค์ประกอบความผิด ในข้อ 3) จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อ การพิจารณาคดีอาญานั้น คำว่า “การแทรกแซงที่สำคัญต่อการพิจารณาคดีอาญา” หมายถึง ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีได้ (การไม่มาของพยานบุคคล สำคัญอาจทำให้คดีแพ้หรือชนะ) อาจทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง หรือพิจารณาพิพากษาไปอย่าง ไม่ถูกต้อง

ความผิดตาม มาตรา 170 วรรคสอง เป็นเหตุผลการจ้องมาตรา 170 วรรคแรก ถ้าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดครบองค์ประกอบความผิดหลักของมาตรา 170 วรรคแรกแล้ว และถ้าการกระทำความผิดหลักนั้นเป็นการกระทำของพยานบุคคลสำคัญ (ประจักษ์ พยาน) ซึ่งเป็นผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์แห่งคดีด้วยตนเองโดยตรงและยืนยันต่อศาลได้โดยตรงว่าข้อเท็จจริงมีอยู่อย่างไร จนเป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจมีน้ำหนักในการวินิจฉัย คดีได้ ผู้กระทำก็จะต้องรับโทษหนักขึ้น ความผิดตามมาตรา 170 วรรคสองนี้ เป็นความผิดที่ผู้ กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้น ถ้ามีผลปรากฏออกมาว่าศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่อาจ มีน้ำหนักในการวินิจฉัยคดีได้ เหตุที่ผู้เขียนให้ความเห็นว่า การกระทำของพยานบุคคลสำคัญนั้น จะต้องเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อการพิจารณาคดี เพราะเห็นว่าถ้าไม่มีการแทรกแซงที่ สำคัญต่อการพิจารณาคดีแล้ว กล่าวคือ ถ้าศาลมีพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่สามารถวินิจฉัยคดีได้ ก็ไม่ ควรที่จะเพิ่มโทษแก่พยานบุคคลสำคัญ เพราะศาลทราบข้อเท็จจริงที่จะสามารถวินิจฉัยคดีได้แล้ว และจะต้องเป็นการกระทำเฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น เพราะคดีอาญาเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบ เรียบร้อยของประชาชนมีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม เทียบได้กับประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานแจ้งความเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามมาตรา 137 ที่มีบทกำหนดโทษน้อยกว่าความผิด

ฐานแห่งความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญา ตามมาตรา 172 บทบัญญัติสองมาตรานี้ต่างกันตรงที่ มาตรา 172 เป็นการแจ้งความเท็จเกี่ยวกับความผิดทางอาญา ส่วนมาตรา 137 เป็นการแจ้งความเท็จ โดยทั่ว ๆ ไป และในกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ใช้คำว่า “จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม” แต่ผู้เขียนเห็นควรใช้คำว่า “จนเป็นเหตุให้มีการแทรกแซงที่สำคัญต่อการพิจารณาคดี” เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับความผิดตาม มาตรา 170 วรรคแรก โดยมาตรา 170 วรรคสอง ที่ผู้เขียนให้ความเห็นมานี้ จะพิจารณาจากผลของการกระทำอย่างเดียว ไม่พิจารณาถึงเจตนา เพราะเป็นองค์ประกอบที่ไม่ต้องการเจตนาแต่ดูผลเป็นหลัก การจะพิจารณาให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น เพราะผลของการกระทำนั้น ผลนั้นต้องเป็นผลธรรมดา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 63 ที่บัญญัติว่า “ถ้าผลของการกระทำความคิด ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้” มาตรา 63 คือ ผลตามทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม ซึ่งหมายถึงต้องเป็นผลที่ผู้กระทำสามารถ “คาดเห็น” ความเป็นไปได้ของผลนั้น การวินิจฉัยความสามารถในการคาดเห็นให้ใช้หลักมาตรฐานของบุคคลสามัญที่เรียกว่า วิญญูชน เป็นหลัก การคาดเห็นนี้ไม่ต้องถึงขั้นถึงเห็นผล

2.) มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด

บทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในองค์ประกอบความผิดมิได้มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษ (เหตุจูงใจ) สำหรับพยานบุคคลที่มีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดหรือมีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง โดยเฉพาะพยานบุคคลที่ได้รับอามิสสินจ้างจากจำเลยหรือพวกของจำเลยไม่ให้ไปศาล เช่น คดีของ นายสุขสันต์ หรือนายแมน คงอุดม ข้อหาพยายามฆ่าผู้อื่น ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น คดีนี้พนักงานสอบสวนได้สอบสวนพยานบุคคลหลายคนแล้วซึ่งให้การอันเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายผู้เสียหาย ต่อมาพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายได้กลับคำให้การในชั้นสอบสวน และเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว พยานบุคคลอีกหนึ่งปากที่เป็นผู้เห็นเหตุการณ์ขณะที่นายสุขสันต์ หรือนายแมน คงอุดม ได้กระทำความผิด ก็ไม่ยอมมาศาลตามหมายเรียก จนศาลต้องออกหมายจับพยานบุคคลนั้น พยานบุคคลฝ่ายโจทก์ที่กลับคำให้การในชั้นสอบสวน และที่ไม่มาศาลตามหมายเรียก อาจเกิดจากการข่มขู่พยาน หรือได้รับการจ้างวานให้กลับคำให้การหรือไม่ให้มาเบิกความในชั้นศาลก็ได้ อันอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อรูปคดีได้ โดยการเทียบเคียงกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.2. การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ที่จะนำมาปรับใช้กับความผิดที่ผู้กระทำมีมูลเหตุจูงใจเพื่อจะให้กระบวนการยุติธรรมต้องเสียไป เช่น พยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาล เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ ซึ่งมีระดับอัตราโทษที่มากกว่าคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ที่จะนำมาปรับใช้กับพยานบุคคลที่มีเจตนาขัดขืนไม่ไปศาลตามหมายศาลเท่านั้น เนื่อง

จากกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเห็นว่าผู้ที่มีเจตนาพิเศษที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น ควรจะได้รับโทษมากขึ้น เพื่อให้อัตราโทษมีความสัมพันธ์กับความร้ายแรงของความผิด และเพื่อการยับยั้งหรือข่มขู่ผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดขืนไม่มาตามหมายศาล ของสหรัฐอเมริกา จะนำคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.2. ที่มีอัตราโทษที่สูงขึ้น มาปรับใช้กับพยานบุคคลที่ขัดขืนไม่มาตามหมายศาลในคดีอาญา โดยมีมูลเหตุจูงใจเพื่อจะขัดขวางกระบวนการยุติธรรม แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ของประเทศไทย ไม่ได้มีอัตราโทษที่สูงขึ้นสำหรับพยานบุคคลที่มีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ซึ่งเป็นความผิดที่ร้ายแรงขึ้น เนื่องจากพยานเห็นแก่จำเลยหรือเห็นแก่อำิสสินจ้าง จึงไม่มาศาล ถ้ามีเหตุแห่งการเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ผู้เขียนเชื่อว่าอาจจะมิผลทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวโทษมากขึ้น

เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย มาตรา 170 นี้ ต้องการให้พยานบุคคลมาศาล เพื่อหาข้อเท็จจริงในการกระทำความผิด เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ข้้นำนักพยานหลักฐานต่อไป แต่ถ้าผู้กระทำความผิดมีเจตนาพิเศษที่ประสงค์ต่อผลร้ายมากขึ้น กล่าวคือ กระทำความผิดเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ก็จะยิ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่กระบวนการยุติธรรม เพราะการที่พยานมีจิตใจที่ชั่วร้ายขึ้น ก็อาจจะนำไปสู่การไม่มาศาลมากขึ้น ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามมาตรานี้

ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 ไว้ในวรรคสาม โดยควรเป็นบทลงโทษที่มากกว่าผู้กระทำความผิดจนเป็นเหตุให้มี การแทรกแซงที่สำคัญต่อการพิจารณาคดี เพราะผู้กระทำความผิดมีจิตใจที่ชั่วร้ายขึ้นต่อกระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้อัตราโทษมีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ โดยการเพิ่มเติมองค์ประกอบความผิดให้มีเหตุแห่งการเพิ่มโทษ (เหตุฉกรรจ์) ไว้ดังนี้ “ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นการกระทำเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ผู้กระทำต้องระวางโทษ...” ซึ่งสามารถแบ่งแยกองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

องค์ประกอบภายนอก : เป็นการกระทำความผิดตามวรรคแรก

องค์ประกอบภายใน : 1) เจตนารรรมคา

2) มูลเหตุจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

(ก) เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือ

(ข) เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นให้รับโทษน้อยลง

การกระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลตาม มาตรา 170 วรรคสาม ที่ให้ความเห็นมาดังกล่าวข้างต้นนี้ นอกจากผู้กระทำความผิดจะต้องมีเจตนาธรรมดา ตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังจะต้องมีมูลเหตุจงใจ (เจตนาพิเศษ) เพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลงด้วย

ความผิดตาม มาตรา 170 วรรคสาม เป็นเหตุฉกรรจ์ของ มาตรา 170 วรรคแรก ถ้าผู้กระทำความผิดได้กระทำการขัดขืนหมายเรียกหรือคำสั่งของศาล โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลงกว่าที่ควรจะได้รับ ผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลก็ต้องรับโทษหนักขึ้น ไม่ต้องดูว่าผลของการขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลจะเป็นอย่างไร แต่ดูเจตนาเป็นหลัก เจตนาพิเศษนี้เป็นข้อสำคัญไม่จำเป็นที่จะต้องมีการกระทำความผิดตามที่เจตนาจะช่วยจริงหรือไม่ ถึงแม้ความจริงไม่มีการกระทำความผิดแต่ผู้กระทำเชื่อว่ามี จึงได้กระทำการขัดขืนไม่มาตามหมายศาล เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ก็เป็นความผิดตามมาตรา 170 วรรคสามนี้ แต่ถ้าทำเพื่อช่วยตนเองไม่เป็นความผิดตามมาตรา 170 วรรคสาม ที่ให้ความเห็นมานี้

3.2 การกำหนดโทษโดยไม่แบ่งความร้ายแรงของคดีอาญา

บทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 แห่งประมวลกฎหมายอาญาในส่วนของ การกำหนดโทษมิได้มีการบัญญัติรายละเอียดจำแนกความร้ายแรงของความผิด ให้มีการแบ่งระดับอัตราโทษออกไปตามความร้ายแรงของคดีอาญาที่พยานบุคคลขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล เพื่อให้อัตราโทษสัมพันธ์กับความร้ายแรงของความผิด โดยการเทียบเคียงกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 181 ที่บัญญัติไว้ว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 174 มาตรา 175 มาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180

(1) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(2) เป็นการกระทำให้กรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท”

มาตรา 181 เป็นบทบัญญัติที่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความเท็จตามมาตรา นี้ ต้องรับโทษสูงขึ้นโดยมีการแบ่งระดับอัตราโทษแตกต่างกันออกไป ตามความร้ายแรงของคดีอาญา เพื่อให้อัตราโทษได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ โดยถืออัตราโทษในความผิดที่ผู้อื่นแจ้งเท็จหรือฟ้องเท็จนั้นเป็นหลัก แม้ผู้

กระทำความผิดจะไม่รู้ถึงโทษในฐานะความผิดที่แจ้งหรือฟ้องเท่านั้น ก็ต้องรับโทษสูงขึ้นเช่นกัน หรือในกรณีฐานเบิกความเท็จ ก็อาศัยอัตราโทษแห่งข้อหาในคดีที่เบิกความเท็จนั้น เป็นเกณฑ์ กล่าวคือดูจากคำฟ้อง ว่าฟ้องในข้อหาอะไร และข้อหา นั้น ๆ มีบัญญัติอัตราโทษไว้เท่าไร แม้ผู้กระทำความผิดจะรู้ถึงอัตราโทษในข้อหาของคดีที่มาเบิกความ โดยมาตรา 181 จะดูจากอัตราโทษจำคุก และประหารชีวิต จะไม่คำนึงถึงโทษปรับ แม้ว่าโทษปรับจะสูงมากก็ตาม และตามมาตรา 181 (2) คำว่า “ระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต” หมายถึง การกระทำในกรณีแห่งข้อหา มีระวางโทษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมอยู่ด้วย และแม้จะมีโทษอีกสถานหนึ่งรวมอยู่ด้วยก็เป็นความผิดตามมาตรา 181 (2) เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 กฎหมายระวางโทษไว้ถึง 3 สถาน คือประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี หากมีการกระทำอันเป็นเท็จตามมาตราที่ระบุไว้ในมาตรา 181 แล้ว ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตามมาตรา 181 (2) มิใช่มาตรา 181 (1) จะอ้างว่าในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตามมาตรา 288 มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี จึงควรรับโทษตามมาตรา 181 (1) ไม่ได้ เพราะความผิดฐานฆ่าผู้อื่นมีระวางโทษถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต และเทียบเคียงกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในคำแนะนำการกำหนดโทษ มาตรา 2J1.5. พยานบุคคลสำคัญขัดแย้งไม่มาตามหมายศาล ที่แบ่งระดับอัตราโทษแตกต่างกันออกไป ตามแต่ละคดีอาญาที่พยานบุคคลไม่มาเบิกความ เช่น คดีความผิดร้ายแรง (ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป จนถึงโทษประหารชีวิต) พยานบุคคลที่ไม่มาศาลก็จะถูกลงโทษระดับ 6 (จำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงเจ็ดเดือน) หรือถ้าเป็นคดีความผิดไม่ร้ายแรง (ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี) พยานบุคคลที่ไม่มาศาลก็จะถูกลงโทษระดับ 4 (จำคุกไม่เกินหกเดือน) ซึ่งเป็นอัตราโทษที่แตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม บางมาตรา ก็มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด และความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล กรณีพยานบุคคลขัดแย้งไม่มาตามหมายศาล ในคดีอาญาของสหรัฐอเมริกา ก็มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้แตกต่างกันออกไปเพื่อให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ของประเทศไทย ไม่ได้มีการแบ่งระดับอัตราโทษให้เป็นไปตามความร้ายแรงของความผิด ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่พยานบุคคลบางคน ที่จะต้องใช้อัตราโทษที่เท่ากัน

ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 ในส่วนการกำหนดโทษไว้ในมาตรา 170 วรรคสอง และมาตรา 170 วรรคสาม ทั้งสองวรรค ที่ให้ความเห็นมาแล้ว เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่พยานบุคคลในคดีอาญา เพราะถ้าพยานไม่มาในคดีความผิดร้ายแรง ก็ควรมีบทกำหนดโทษที่มีระดับอัตราโทษมากกว่าไม่มาในคดีความผิดไม่ร้ายแรง และเพื่อให้อัตราโทษมีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ

การลงโทษเพื่อข่มขู่หรือข่มขู่ โดยการแบ่งระดับอัตราโทษออกไปตามความร้ายแรงของคดีอาญา ที่พยานบุคคลขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล โดยใช้ประเภทของโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 เป็นเกณฑ์ กล่าวคือ แบ่งตามอัตราโทษ แห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมา โดยดูว่าพยาน บุคคลไม่มาเบิกความที่ศาล ในคดีที่มีการฟ้องข้อหาอะไร และข้อหาอื่น ๆ ได้บัญญัติอัตราโทษไว้ เท่าไร แม้พยานบุคคลที่กระทำความผิดจะไม่ได้รู้ถึงอัตราโทษแห่งข้อหาในคดีที่ไม่ได้มาเบิกความ เหตุที่ให้แบ่งตามอัตราโทษ เพราะอัตราโทษในประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ ที่มี โทษทางอาญา ได้มีการบัญญัติอัตราโทษให้มีความแตกต่างกันตามความร้ายแรงของความผิดอยู่ แล้ว และเป็นการแบ่งที่คลุมถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่มีโทษทางอาญาด้วย เพราะถ้าแบ่งตามลักษณะ ความผิด จะมีความเหลื่อมล้ำกันเพราะบางลักษณะความผิดมีอัตราโทษต่ำจนถึงอัตราโทษสูง และ อาจจะไปไม่ถึงลักษณะความผิดอื่น ๆ นอกเหนือจากลักษณะความผิดตามประมวลกฎหมาย อาญา และมีลักษณะใกล้เคียงกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 181 ที่แบ่งตามอัตราโทษ โดย ควรบัญญัติไว้ดังนี้

“ถ้าความผิดดังกล่าว

(1) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือระวางโทษอย่างอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ.....

(2) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ.....

(3) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ.....”

เพื่อความเป็นธรรมแก่พยานบุคคล ควรระบุข้อหาและมาตราของคดีที่พยาน บุคคลถูกหมายเรียกลงในหมายเรียกพยานบุคคลด้วย เพื่อให้พยานได้รับทราบว่าถูกเรียกในคดีข้อ หาอะไร เพื่อจะได้รู้ว่าไม่มาในคดีที่มีข้อหาร้ายแรงหรือไม่ ซึ่งอาจจะทำให้ต้องรับโทษที่สูงขึ้น

การที่บัญญัติ กฎหมายในส่วนการกำหนดโทษไว้ออกเป็นความร้ายแรงของ ความผิดสามส่วน ก็เทียบเคียงจาก มาตรา 181 ซึ่งมีการแบ่งความร้ายแรงของความผิดที่เป็นเหตุ แห่งการเพิ่มโทษออกเป็นสองส่วน และที่ไม่ใช่เหตุแห่งการเพิ่มโทษ ตามมาตรา 174, 175, 177, 178 หรือ 180 อีกส่วนหนึ่ง ในอนุมาตรา 1 ที่ผู้เขียนให้ความเห็นว่า ถ้าเป็นการกระทำในกรณีแห่ง ข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือระวางโทษอย่างอื่น คำว่า “ผู้ ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี” นั้น คำว่า “จำคุกไม่เกินสามปี” จะเป็นอัตรา โทษขั้นสูง และคำว่า “หรือระวางโทษอย่างอื่น” นั้น ก็เพื่อให้ครอบคลุมถึงโทษอย่างอื่น ซึ่งเป็น ความผิดที่ไม่มีโทษจำคุก หรือโทษประหารชีวิต เช่น ความผิดลหุโทษบางความผิดมีเพียงโทษ ปรับเท่านั้น และในอนุมาตรา 2 คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป

” นั้น คำว่า “จำคุกตั้งแต่ สามปีขึ้นไป” จะเป็นอัตราโทษขั้นสูงเช่นเดียวกับอนุมาตรา 1 และในอนุมาตรา 3 คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต” นั้น หมายถึง ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันอยู่ด้วย แม้ว่าจะมีโทษจำคุกซึ่งมีกำหนดระยะเวลาด้วย

เมื่อพยานบุคคลได้กระทำความผิดครบองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 170 วรรคสอง หรือมาตรา 170 วรรคสาม แล้วแต่กรณี ที่ผู้เขียนให้ความเห็นมาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็ จะพิจารณาต่อว่าพยานบุคคลผู้ที่ยัดขึ้นไม่มาศาลนั้น ไม่มาในคดีอาญาในข้อหาที่มีการฟ้องนั้น มีอัตราโทษเท่าใด แล้วจึงปรับให้เข้ากับอนุมาตรา 1, 2 หรือ 3 ของมาตรา 170 วรรคสอง หรือวรรคสาม ที่ผู้เขียนให้ความเห็นมาแล้วข้างต้น แล้วแต่กรณีไป ซึ่งพยานบุคคลไม่จำเป็นต้องรู้ว่าอัตราโทษในข้อหาที่มีการฟ้องของคดีที่ตนเองยัดขึ้นไม่มาศาลนั้น มีอัตราโทษเท่าใด เพราะเป็นข้อกฎหมาย เทียบได้กับมาตรา 181

กรณีข้อหาที่ฟ้องนั้น เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ซึ่งหมายความว่า ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดโดยมีเจตนาเดียวกัน แต่ การกระทำความผิดนั้นได้เข้าองค์ประกอบความผิดของกฎหมายหลายบท กฎหมายจึงบัญญัติให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ใช่กฎหมายทุกบทมารวมกันลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะผู้กระทำความผิดมีเจตนาเดียวกัน ไม่ได้มีหลายเจตนา

เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น และมีพยานบุคคลผู้ที่ได้เห็นหรือได้ยินเหตุการณ์อันเป็นการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด ถ้าได้มาเบิกความตามข้อเท็จจริงที่ตนเอง ได้เห็นหรือได้ยินมา ในการกระทำความผิดกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท ก็จะเกิดประโยชน์ ในการพิจารณาคดีของศาลได้มาก เพราะการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เป็นการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกัน เช่น นาย ก. ใช้ปืนยิง นาย ข. 1 นัด กระสุนปืนถูก นาย ค. เจ็บ และถูก นาย ง. ตาย เป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เพราะมีเจตนาเดียวกัน มีความผิดตามมาตรา 288 ประกอบมาตรา 80 บทหนึ่ง และมาตรา 288 อีกบทหนึ่ง ต้องลงโทษตาม มาตรา 288 ซึ่งเป็นบทหนัก หรือนายเขียวบุกรุกเข้าไปในบ้านนายขาว เพื่อลักทรัพย์ของนายขาว เป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เพราะมีเจตนาเดียวกัน นายเขียวมีความผิดตามมาตรา 362 บทหนึ่ง และมาตรา 334 อีกบทหนึ่ง ต้องลงโทษตามมาตรา 334 ซึ่งเป็นบทหนัก ซึ่งถ้ามี พยานบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำความผิดบางเหตุการณ์มาเบิกความต่อศาล ศาลก็สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงได้ง่ายขึ้น เพราะเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกัน แต่ถ้าไม่มีพยานบุคคล มาเบิกความ ศาลก็อาจจะหาข้อเท็จจริงไม่ได้

ผู้เขียนจึงเห็นควรให้ใช้อัตราโทษในความผิดบทหนักที่สุดแห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมาเป็นเกณฑ์ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด เพราะความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ตามมาตรา 90 ให้ใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด และความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ฉะนั้นถ้าพยานบุคคลที่ได้จัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล ก็สมควรได้รับอัตราโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด

กรณีข้อหาที่ฟ้องนั้น เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91 ซึ่งหมายความถึง ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน โดยมีหลายเจตนา หรือเจตนาต่างกัน ซึ่งมาตรา 91 ให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิดทุกกรรมเป็นกระทำความผิดไปแต่เมื่อรวมทุกกรรมแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดในมาตรา 91 (1), (2) หรือ (3) แล้วแต่กรณี เจตนารมณ์ของ มาตรา 91 มีความประสงค์ที่จะลงโทษทุกกรรม แต่มีการวางข้อจำกัดในการลงโทษจำคุกตาม มาตรา 91 (1), (2) หรือ (3) แล้วแต่กรณี ก็เพราะว่าถ้าไม่วางข้อจำกัดไว้ ก็จะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิด “หลายกรรมต่างกัน” บางกรณีต้องถูกลงโทษรวมกันหลายร้อยปี ทั้ง ๆ ที่อาจจะกระทำความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันหลาย ๆ กรรมแล้ว ทำให้โทษที่ได้รับสูง จึงก่อให้เกิดความไม่เหมาะสมแก่การใช้โทษในทางอาญาลงแก่ผู้กระทำความผิด

เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาหลายกรรมเกิดขึ้น อาจจะมีพยานบุคคลผู้ที่ได้เห็นหรือได้ยินเหตุการณ์อันเป็นการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดหลายกรรมนั้นทุก ๆ กรรม หรือบางกรรมเท่านั้น ซึ่งความผิดหลายกรรมนั้น บางกรณีก็เป็นความผิดเกี่ยวข้องกัน บางกรณีก็เป็นความผิดที่ไม่เกี่ยวข้องกัน เช่น นายดำใช้มีดไล่ฟันนายแดง แต่นายแดงวิ่งหนีทัน เมื่อนายขาวเข้ามาขัดขวาง นายดำจึงฟันนายขาวบาดเจ็บ เป็นความผิดสองกรรม ตามมาตรา 295 ประกอบมาตรา 80 กรรมหนึ่ง และมาตรา 295 อีกกรรมหนึ่ง หรือนาย ก. ทำร้ายร่างกาย นาย ข. ที่จังหวัดเชียงใหม่ และต่อมาฆ่า นาย ค. ดายที่จังหวัดกรุงเทพฯ เป็นความผิดสองกรรม ตามมาตรา 295 กรรมหนึ่ง และมาตรา 288 อีกกรรมหนึ่ง ฉะนั้นถ้าพยานบุคคลผู้รู้เห็นในการกระทำความผิดกรรมไหน ก็ควรเอาอัตราโทษของกรรมนั้นเป็นข้อหาในคดีที่ฟ้องมาสำหรับพยานบุคคลนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ แต่ถ้าพยานบุคคลนั้น ๆ รู้เห็นการกระทำความผิดทุกกรรมหรือหลายกรรม ก็ควรเอาอัตราโทษของกรรมที่พยานบุคคลนั้น ๆ รู้เห็น ที่มีอัตราโทษหนักที่สุดแห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมาเป็นเกณฑ์ เหมือนกับว่าพยานบุคคลนั้น ๆ รู้เห็นเหตุการณ์ของการกระทำความผิดในข้อหาที่มีอัตราโทษที่หนักที่สุดเท่านั้น เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการกระทำความผิด ไม่ควรใช้อัตราโทษรวมกันของทุกกรรมแห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมาเป็นเกณฑ์ เพราะอาจจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่พยานบุคคลได้ เช่น มีการฟ้องคดีความผิดตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 อัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หลายกรรมต่างกันรวมมาในคำฟ้องเดียวกัน โดยโจทก์ได้ขอให้ศาล

ออกหมายเรียกสมุหบัญชีของธนาคารมาเป็นพยานบุคคล ถ้าใช้อัตราโทษรวมกันทุกกรรมแห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมาเป็นเกณฑ์ จะไม่มีความเหมาะสมและไม่เป็นธรรมแก่สมุหบัญชีที่เป็นพยานบุคคลมาเบิกความในคดีอาญาที่มีอัตราโทษเท่ากัน

อย่างไรก็ตาม กรณีข้อหาที่ฟ้องนั้นเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน และพยานบุคคลไม่มาเบิกความจนถูกฟ้องต่อศาล และโจทก์ไม่สามารถสืบได้แน่ชัดว่าพยานบุคคลผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกรรมไหนของจำเลยในคดีที่พยานบุคคลไม่มาเบิกความ ก็ควรจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้พยานบุคคลโดยใช้อัตราโทษในความผิดกรรมที่มีอัตราโทษน้อยที่สุดแห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมาเป็นเกณฑ์ สำหรับพยานบุคคลที่ได้ถูกสอบสวนจากพนักงานสอบสวนในคดีที่ตนเองต้องไปศาลในฐานะพยานบุคคลแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าไม่มีปัญหาในการพิจารณาว่าพยานบุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับความผิดกรรมไหน เพราะพยานได้ให้การเกี่ยวกับรายละเอียดในชั้นสอบสวนแล้ว แต่ถ้าเป็นพยานที่ไม่ได้มีการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนก็อาจจะสืบได้ยากว่าเกี่ยวข้องกับข้อหาอะไร เพราะการออกหมายเรียกพยานบุคคลของศาล ศาลจะออกให้ตามที่คู่ความขอมา มิได้มีการกลั่นกรองก่อน ฉะนั้น ควรจะให้ศาลมีการกลั่นกรองคำขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานก่อน ซึ่งจะช่วยให้ทราบได้ว่าพยานบุคคลนั้น ๆ เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงอะไร และเป็นการลดการประวิงคดีได้ด้วย เนื่องจากบางคดีคู่ความขอให้ศาลออกหมายเรียกพยาน เพื่อประวิงคดีอย่างเดียวกันเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่พยานบุคคลนั้น ๆ ไม่ทราบข้อเท็จจริงอะไรเลย

ผู้เขียนจึงเห็นควรให้ใช้อัตราโทษในความผิดกรรมที่พยานบุคคลนั้น ๆ รู้เห็น เป็นข้อหาในคดีที่ฟ้องมาสำหรับพยานบุคคลนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ แต่ถ้าพยานบุคคลผู้รู้เห็นการกระทำความผิดทุก ๆ กรรม หรือหลายกรรม ก็ควรใช้อัตราโทษของกรรมที่พยานบุคคลนั้น ๆ รู้เห็นที่มีอัตราโทษหนักที่สุดแห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมาเป็นเกณฑ์ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการกระทำความผิดอย่างไรก็ตาม ถ้าโจทก์ไม่สามารถสืบได้แน่ชัดว่าพยานบุคคลผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกรรมไหนของจำเลยในคดีที่พยานไม่มาเบิกความ ก็ควรจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้พยานบุคคล โดยใช้อัตราโทษในความผิดกรรมที่มีอัตราโทษน้อยที่สุดแห่งข้อหาในคดีที่ฟ้องมาเป็นเกณฑ์

3.3 การบังคับใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170

การบังคับใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 จะต้องมีการบังคับใช้เพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับ และต้องใช้ให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรานี้ ผู้เขียนจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.) การดำเนินกระบวนการพิจารณา

เนื่องจากผู้เสียหายในความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล คือ ศาล ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมผู้ออกหมายหรือมีคำสั่ง เพราะ “ผู้เสียหาย” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ได้นิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” ว่า “หมายความถึงบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ใน มาตรา 4,5 และ 6” ซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิและอำนาจที่สำคัญ เช่น การฟ้องคดีอาญา และการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานเพื่อให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิด

หลักเกณฑ์ของการเป็นผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิด มีดังนี้

ก. มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น

ข. บุคคลนั้นได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดนั้น

ค. บุคคลนั้นต้องเสียหายโดยนิตินัย

ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ตามหลักเกณฑ์ ข้อ ข. ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้เสียหายจะต้องได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดนั้น บุคคลนั้นต้องเป็นบุคคลประเภทที่กฎหมายนั้นประสงค์จะคุ้มครอง จากความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล กฎหมายมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ศาลหรือผู้พิพากษาที่ออกหมายหรือมีคำสั่งโดยตรง เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมาย มาตรา 170 ต้องการคุ้มครองรัฐให้สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ได้คุ้มครองโจทก์ซึ่งเป็นราษฎรที่ได้ฟ้องจำเลยผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลในคดีที่โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรนั้นเป็นคู่ความ ไม่ว่าจะเป็นผู้ขอให้ศาลออกหมายเรียก หรือศาลออกเองก็ตาม เนื่องจากผู้กระทำความผิดจงใจขัดอำนาจต่อศาล เป็นเรื่องซึ่งคว้นไม่ยอมกระทำการอย่างหนึ่งขึ้นเท่านั้น สิทธิและหน้าที่ของโจทก์ซึ่งเป็นราษฎรและจำเลยไม่ได้มีอะไรต่อกันโดยตรง เพราะโจทก์ซึ่งเป็นราษฎรไม่มีอำนาจในการออกหมายหรือมีคำสั่งให้จำเลยมาให้ถ้อยคำ มาเบิกความ หรือส่งทรัพย์สินหรือเอกสารต่อโจทก์ ซึ่งจะทำให้โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้กระทำความผิด แต่มาตรา 170 นี้ บุคคลผู้ได้รับหมายหรือคำสั่งของศาลจะต้องมาให้ถ้อยคำ มาเบิกความ หรือส่งทรัพย์สินหรือเอกสารต่อศาลโดยตรง โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรจึงไม่ใช่ผู้เสียหาย เพราะจำเลยไม่ได้ล่วงสิทธิหน้าที่ของโจทก์ซึ่งเป็นราษฎร อยากรู้ก็ตาม โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรแม้ไม่ได้เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) แต่โดยทางพฤตินัยแล้วก็ได้ได้รับความเสียหายจากการที่จำเลยไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่มาเบิกความ หรือไม่ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารต่อศาล เพราะทำให้คดีนั้น ๆ ศาลไม่สามารถพิจารณาหาข้อเท็จจริงอันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยชี้ว่าหนักพยานหลักฐานต่อไป

เมื่อศาลเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล และศาลไม่ได้ดำเนินการฟ้องคดีหรือแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด ในความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ถ้าคู่ความในคดีที่ผู้กระทำความผิดไม่มาให้ถ้อย ไม่มาเบิกความ หรือไม่ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารต่อศาล ประสงค์จะเอาความกับผู้กระทำความผิดต้องดำเนินการกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดเอง เมื่อได้กล่าวหาผู้กระทำความผิดแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะดำเนินการสอบสวนและทำความเข้าใจว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปพร้อมกับสำนวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินการต่อไปว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล เพราะผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้แก่ 1. พนักงานอัยการ ซึ่งจะฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้จะต้องมีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน 2. ผู้เสียหาย ซึ่งจะต้องเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ดังนั้น คู่ความในคดีที่มีผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ไม่ควรที่จะฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลเพราะไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากไม่ใช่ผู้เสียหายตามกฎหมาย แต่ควรดำเนินการกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวนเอง

ผู้เขียนจึงเห็นว่า ในคดีที่คู่ความเสียหายจากการที่ผู้กระทำความผิดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่มาเบิกความ หรือไม่ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารต่อศาล ต้องการเอาความกับผู้ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ควรเป็นผู้ดำเนินการกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลเอง

2.) เหตุลู่แก่โทษ

การบัญญัติกฎหมาย มาตรา 170 แห่งประมวลกฎหมายอาญานี้ขึ้นมา เพื่อให้รัฐได้มีอำนาจในการอำนวยความสะดวกได้ โดยมีการพิมพ์ข้อความคำเตือนพยานในแผ่นหลังของหมายเรียกพยานบุคคลของศาลด้วยว่า “ผู้ใดขัดขืนไม่ไปศาลตามหมายนี้ ผู้นั้นอาจถูกฟ้องตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ในทางปฏิบัติ เมื่อพยานบุคคลขัดขืนไม่มาศาลตามหมายเรียกพยาน ศาลจะออกหมายจับพยาน และเมื่อจับตัวพยานมาศาลได้แล้ว ศาลจะเพิกถอนหมายจับ และนัดให้พยานมาในวันนัดครั้งต่อไป²⁵ หรือบางกรณีเมื่อจับพยานมาศาลได้แล้ว ศาลจะปล่อยตัวพยานไป โดยให้ประกันตัวเป็นจำนวนเงินหนึ่งพันถึงสองพันบาท แต่ถ้าจับตัวพยานมาไม่ได้ศาลก็จะงดสืบพยานปากนั้น อย่างไรก็ตามก็ไม่มีบทบัญญัติใช้กฎหมายตามมาตรานี้ แต่อย่างไร ซึ่งผู้ที่ควรดำเนินการควรจะเป็นพนักงานอัยการ โจทก์ ในคดีที่ตนเองรับผิดชอบ เพราะได้รับความเสียหายจากการที่

²⁵ สัมภาษณ์ วิรุฬห์ แสงเที่ยง, ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลอาญา, 13 มกราคม 2541.

พยานไม่มา²⁶ แต่อีกความเห็นหนึ่งเห็นว่า ศาลควรเป็นผู้ดำเนินการเอง เพราะเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย²⁷ ส่วนการที่พนักงานสอบสวนไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการ เพราะไม่มีการแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวหาแต่อย่างใด²⁸ ทำให้พยานบุคคลไม่เกรงกลัวโทษเพราะไม่มีการลงโทษ ทำให้รัฐไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้เต็มที่ การบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้ เป็นสิ่งจำเป็นเพราะถ้าไม่มีการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้ จะทำให้พยานบุคคลไม่ปฏิบัติตามหมายหรือคำสั่งของศาลหรือมีปฏิบัติบ้างแต่น้อย เพราะกฎหมายไม่มีสภาพบังคับ ทำให้ไม่มีผู้ใดเกรงกลัวโทษ แต่การจะบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้ โดยเฉพาะในคดีอาญาจะต้องคำนึงถึงการให้ได้รับความร่วมมือจากพยานบุคคล ในการให้ข้อเท็จจริงต่อศาล เพราะพยานบุคคลบางคนที่ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล แต่กลับใจที่จะมาให้ข้อเท็จจริงต่อศาลก่อนศาลจะมีคำพิพากษา อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินิจฉัยซึ่งนำนักพยานหลักฐานของศาลได้ ผู้เขียนเห็นว่า การจะบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้ จะต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย คือ เพื่อให้ศาลได้ทราบข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การพิจารณาที่ให้ความเป็นธรรมแก่โจทก์และจำเลยด้วย จึงเห็นควรที่จะมีการบัญญัติกฎหมายในศตวรรษใหม่ แก่ผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากพยานบุคคลในการให้ข้อเท็จจริงต่อศาล ซึ่งจะยกตัวอย่างเหตุผลที่กฎหมายยกเว้นโทษหรือไม่ลงโทษหรือลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด ตามที่จะกล่าวต่อไปนี้ เช่น การยับยั้งหรือกลับใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 82 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดพยายามกระทำความผิด หากยับยั้งเสียเองไม่กระทำการให้ตลอด หรือกลับใจแก้ไขไม่ให้การกระทำนั้นบรรลุผล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าการที่ได้กระทำไปแล้วต้องตามบทกฎหมายที่บัญญัติเป็นความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น” ซึ่งมาตรา 82 นี้ เป็นเหตุยกเว้นโทษ สำหรับผู้ยับยั้งหรือผู้กลับใจในการพยายามกระทำความผิดนั้น ซึ่งเหตุผลที่กฎหมายยกเว้นโทษ ให้แก่ผู้พยายามกระทำความผิดซึ่งยับยั้งหรือกลับใจ ก็เพราะ

1. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้กระทำความผิดช่วยระงับมิให้การกระทำนั้นเกิดเป็นผลสำเร็จขึ้นหากกฎหมายไม่ให้ประโยชน์เลย ผู้กระทำก็อาจไม่มีแรงจูงใจที่จะยับยั้งหรือกลับใจ เพราะอาจจะคิดว่าอย่างไรเสีย ตนก็จะต้องรับโทษฐานพยายามอยู่แล้ว ซึ่งถ้าผู้กระทำเฉยเสียไม่ยับยั้งหรือกลับใจ การกระทำอาจเกินเลยมาถึงขั้นเป็นความผิดสำเร็จก็ได้

²⁶ สัมภาษณ์ ระเบิด จันทกริรมย์, ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสมุทรสาคร, 25 สิงหาคม 2540.

²⁷ สัมภาษณ์ การุณ บุญชอุดมศาสตร์, อัยการจังหวัดประจำกรม, 12 มกราคม 2541.

²⁸ สัมภาษณ์ รัฐพงษ์ สัจจาธรรม, สารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย, 7

2. เหตุผลที่สำคัญที่สุดคงอยู่ตรงที่ว่า การยับยั้งหรือกลับใจนั้นแสดงว่าผู้กระทำยังไม่มีเจตนาแน่วแน้อย่างแท้จริง ที่จะกระทำความผิดนั้น เพราะหากเขามีเจตนาจะกระทำความผิดนั้นอย่างแท้จริง เขาก็คงจะไม่ยับยั้งหรือกลับใจ เพื่อให้การกระทำไม่บรรลุผลเป็นแน่²⁹

กฎหมายตามมาตรา 82 ต้องการกระตุ้นให้ผู้กระทำความผิดช่วยระงับมิให้การกระทำนั้นเกิดเป็นผลสำเร็จขึ้น เพราะว่ามีผลร้ายต่อผู้เสียหายมากขึ้น และกฎหมายควรจะมี ความปรานีกับผู้กระทำความผิดที่ยับยั้งหรือกลับใจ เพราะผู้กระทำยังไม่มีเจตนาแน่วแน้อย่างแท้จริง

ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 176, 182 และ 183 ก็มีเหตุลดโทษ เช่น เหตุลดโทษหรือเหตุที่ศาลจะไม่ลงโทษ เหตุยกเว้นโทษ และเหตุลดโทษ ให้แก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 175, 177, 178, และ 180 แล้วแต่กรณี ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เหตุลดโทษหรือเหตุที่ศาลจะไม่ลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 176 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 175 แล้วลดโทษต่อศาล และถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษา ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้”

ตามมาตรา 176 นี้ หมายถึง ถ้ามีผู้กระทำความผิดฐานฟ้องเท็จเกี่ยวกับความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 175 แล้ว ผู้กระทำนั้นลดโทษต่อศาล ซึ่งคำว่า “ลดโทษต่อศาล” หมายถึง รู้สำนึกในความผิดและแจ้งความจริงต่อศาล จึงต้องกระทำต่อศาล โดยการถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษา ซึ่งคำว่า “ก่อนมีคำพิพากษา” หมายถึง ก่อนศาลอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษา แม้ศาลทำคำพิพากษาเสร็จแล้ว แต่ยังไม่อ่านคำพิพากษาก็ยังไม่ถือว่ามีความพิพากษาแล้ว โดยถือเอาคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเป็นหลัก เพราะมาตรา 176 มิได้ใช้คำว่า “ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด ใช้เพียงคำว่าก่อนมีคำพิพากษา³⁰ และการถอนฟ้องคดีอาญาเสียในระหว่างไต่สวนมูลฟ้องก่อนศาลประทับฟ้องคดี ก็ได้รับประโยชน์ตามมาตรา 176 นี้ เช่นกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 5/2508) ซึ่งการบัญญัติมาตรา 176 นี้ ก็เพื่อจูงใจให้ผู้กระทำความผิดกลับใจขอถอนฟ้อง หรือแก้ฟ้องที่งั้นก่อนมีคำพิพากษา เพื่อให้จำเลยในคดีฟ้องที่งั้น ๆ ได้รับความเป็นธรรม

²⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1, หน้า 389.

³⁰ จิตติ ดิงศภักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1, พิมพ์ครั้งที่ 6

2. เหตุยกเว้นโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 182 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 177 หรือมาตรา 178 แล้วลู่แก่โทษ และกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนจับกุมเบิกความ หรือการแปล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

ตามมาตรา 182 นี้ หมายถึง ถ้ามีผู้กระทำความผิดฐานเบิกความเท็จ หรือแปลข้อความหรือความหมายให้ผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 หรือมาตรา 178 แล้ว ผู้กระทำความผิดรู้สำนึกในความผิด และแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนจับกุมเบิกความ หรือการแปลว่าข้อความที่ตนได้เบิกความไปแล้ว หรือข้อความหรือความหมายใดที่ให้แปลนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไม่ตรงต่อความจริง ซึ่งคำเบิกความจะจบเมื่อพยานได้ลงชื่อแล้ว หรือการแปลจะจบเมื่อล่ามลงลายมือชื่อรับรองคำแปลนั้น ๆ แล้ว เช่น เบิกความเท็จไปแล้ว เมื่อถูกทนายจำเลยถามค้านก็กลับให้การตามความจริง ถือว่ายังเบิกความไม่จบ ยังได้รับยกเว้นโทษตามมาตรา 182 นี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 650/2461) ซึ่งผู้กระทำความผิดไม่ต้องได้รับโทษ ซึ่งการบัญญัติมาตรา 182 นี้ ก็เพื่อจูงใจให้ผู้ถูกกระทำความผิดกลับใจแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานเสียก่อนจับกุมเบิกความ หรือการแปลนั้น เพื่อให้โจทก์หรือจำเลยในคดีนั้น ๆ ได้รับความเป็นธรรม จากการพิจารณาคดีของศาล

3. เหตุลดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 183 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตาม มาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180 แล้วลู่แก่โทษ และกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนมีคำพิพากษา และก่อนตนถูกฟ้องในความผิดที่ได้กระทำ ศาลจะลดโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

ตามมาตรา 183 นี้ หมายถึง ถ้ามีผู้กระทำความผิดฐานเบิกความเท็จหรือแปลข้อความหรือความหมายให้ผิด หรือนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180 แล้ว ผู้กระทำความผิดรู้สำนึกในความผิด และแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนมีคำพิพากษา ว่าข้อความที่เบิกความไปแล้ว หรือข้อความหรือความหมายใดที่ให้แปลนั้นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือพยานหลักฐานที่ตนนำสืบหรือแสดงไม่ตรงต่อความจริง ซึ่งคำว่า “ก่อนมีคำพิพากษา” ก็เหมือนกับมาตรา 176 ที่อธิบายไว้ข้างต้นแล้ว และต้องเข้าใจเงื่อนไขด้วยว่า ก่อนที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180 ถูกฟ้องในความผิดที่ได้กระทำ เช่น เบิกความเท็จจบแล้ว ระหว่างศาลจดรายงานกระบวนการพิจารณากลับแจ้งความจริง ถือว่ายังไม่มีคำพิพากษา ผู้เบิกความเท็จได้รับการลดโทษตามมาตรา 183 (คำพิพากษาฎีกาที่ 291/2480) ศาลจะลดโทษน้อยเพียงใดก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงโทษขั้นต่ำ หรือศาลจะไม่ลดโทษให้เลยก็ได้ แต่จะไม่ลดโทษเลยไม่ได้ ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 183 นี้ ก็เพื่อจูงใจให้ผู้กระทำความผิดกลับใจ แจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนมีคำพิพากษา เพื่อให้โจทก์หรือจำเลยในคดีนั้น ๆ ได้รับความเป็นธรรม จากการพิจารณาคดีของศาล

จากการที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แม้จะมีผู้กระทำความผิด แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยอมรับผิดหรือสำนึกในความผิด และให้ประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องเสียหายจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ๆ กฎหมายก็ให้อภัยได้ทั้งหมดหรือบางส่วน เพราะเจตนาของกฎหมายไม่ต้องการให้มีผู้ใดได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดใดๆ และต้องการบรรเทาผลร้ายต่าง ๆ จึงต้องบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อจงใจให้ผู้กระทำความผิดไม่กระทำความผิด หรือบรรเทาผลร้ายที่เกิดจากการกระทำความผิด และให้ความร่วมมือต่อกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งความจริง อันจะนำไปสู่ความเป็นธรรม

ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะมีเหตุผลแก่โทษ สำหรับผู้ขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล ตามมาตรา 170 เพื่อเป็นการจงใจให้ผู้กระทำความผิดให้ความร่วมมือต่อศาลก่อนมีคำพิพากษา เพื่อให้โจทก์และจำเลยได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาคดีของศาล จากการที่ทำให้ศาลได้รับทราบข้อเท็จจริงที่มากขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความจริง อันจะนำไปสู่ความเป็นธรรมในการวินิจฉัยชี้ขาดให้นักพยานหลักฐานของศาล และเป็นการให้อภัยแก่ผู้ที่สำนึกผิด โดยการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติม ในเหตุผลโทษ หรือเหตุที่ศาลจะไม่ลงโทษ ในการกระทำความผิดตามมาตรา 170 ไว้ดังนี้ “ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 170 แล้วลุแก่โทษต่อศาล และมาให้ถ้อยคำ มาเบิกความ หรือส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดตามหมายหรือคำสั่งของศาลก่อนมีคำพิพากษา ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้”

มาตรา 170 ที่ผู้เขียนกล่าวมาข้างต้นนี้ หมายถึง ถ้ามีผู้กระทำความผิดตามมาตรา 170 แล้ว ผู้กระทำความผิดลุแก่โทษต่อศาล ซึ่งคำว่า “ลุแก่โทษต่อศาล” หมายถึง รู้สำนึกในความผิด และผู้กระทำความผิดต้องมาให้ถ้อยคำ มาเบิกความตามความเป็นจริง หรือส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดตามหมายหรือคำสั่งของศาลก่อนมีคำพิพากษา และเหตุที่ให้ผู้กระทำความผิดต้องมาให้ถ้อยคำ มาเบิกความ หรือส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดตามหมายหรือคำสั่งของศาล ก็เพราะถ้าศาลไม่มีหมายเรียกหรือมีคำสั่งอีกแล้ว ผู้กระทำความผิดก็จะไม่ทราบว่าตนเองจะต้องมาศาล หรือส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดต่อศาลในวันเวลาใด และเมื่อศาลได้ออกหมายเรียกให้พยานบุคคลมาศาลหรือหมายเรียกให้ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารแล้ว โจทก์และจำเลยจะได้มีการสืบพยานต่อไปได้ เพราะมีพยานหลักฐานที่จะพร้อมให้สืบ และคำว่า “ก่อนมีคำพิพากษา” หมายถึง ก่อนศาลอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาในความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล แม้ศาลทำคำพิพากษาเสร็จแล้ว แต่ยังไม่ได้อ่านคำพิพากษาก็ยังไม่ถือว่ามีความพิพากษาแล้ว โดยถือเอาคำพิพากษาของศาลชั้นต้นในคดีที่ผู้กระทำความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาล เป็นหลัก เหมือนกับมาตรา 176 และมาตรา 183 ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เพราะถ้ามีคำพิพากษาไปแล้ว จะมาลุแก่โทษทีหลัง ก็อาจจะไม่เกิดประโยชน์แก่คดีอีกต่อไป และเหตุที่ให้อำนาจศาลในการลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ก็เพราะว่าถ้าให้เป็นเหตุยกเว้นโทษ เพียงอย่างเดียว ผู้กระทำความผิดก็จะขจัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลเป็นจำนวนมาก เพราะมาให้อภัยคำ หรือมาเบิกความ หรือส่งทรัพย์หรือเอกสารใด ๆ ก่อนศาลมีคำพิพากษา ก็ไม่ต้องรับโทษแต่อย่างใดทำให้เกิดความไม่เกรงกลัวโทษ เพราะมาตรา 170 ไม่สามารถข่มขู่พยานได้แต่อย่างใด หรือถ้าให้เป็นเหตุลดโทษแต่เพียงอย่างเดียว ก็อาจจะทำให้พยานไม่ค่อยอยากให้ความร่วมมือที่จะให้ความจริงต่อศาล เพราะถ้าพยานคิดว่าอย่างไรก็ตามตนเองจะต้องได้รับโทษก็อาจจะไม่ให้ความร่วมมือเลย และโดยการลงโทษนั้นศาลจะลงโทษน้อยเพียงใดก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงโทษขั้นต่ำ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้

การบัญญัติกฎหมายเหตุลดโทษหรือเหตุที่ศาลจะไม่ลงโทษที่ผู้เขียนกล่าวมาข้างต้นนั้น ก็เพื่อจูงใจให้ผู้กระทำความผิดมีแรงกระตุ้นที่จะกลับใจมาให้อภัยคำ มาเบิกความตามความเป็นจริง หรือส่งทรัพย์หรือเอกสารใดต่อศาลก่อนมีคำพิพากษา เพื่อให้โจทก์และจำเลยได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาคดีของศาล จากการที่ทำให้ศาลได้รับทราบข้อเท็จจริงที่มากขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความจริง อันจะนำไปสู่ความเป็นธรรมในการวินิจฉัยชี้ว่าหนักพยานหลักฐานของศาล และเป็นการให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิดที่ยังไม่มีเจตนาแน่วแน่ออย่างแท้จริง ในการกระทำความผิดจึงควรที่จะได้รับความปรานี

การบังคับใช้กฎหมายตาม มาตรา 170 นี้ เพื่อข่มขู่ให้ผู้อื่นมีความเกรงกลัวว่าจะต้องได้รับโทษ จะได้ไม่กล้าขจัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาล เพราะถ้าไม่มีการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้เพื่อข่มขู่ผู้อื่นเลย ผู้เขียนเชื่อแน่ว่าส่วนใหญ่พยานบุคคลจะไม่มาให้ความร่วมมือกับศาล เพราะกฎหมายไม่มีสภาพบังคับแต่อย่างใด ศาลก็จะไม่สามารถพิจารณาคดีได้ด้วยความเป็นธรรม แต่ต้องมีเหตุลดโทษตามที่กล่าวมาข้างต้นด้วย เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการทราบข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การพิจารณาที่ให้ความเป็นธรรมแก่โจทก์และจำเลย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมต่อไป